

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

katedra sociologie a andragogiky

Martin Litera

**TVORBA METODICKÉ PŘÍRUČKY PRO BEZPEČNÉ
VEDENÍ MIMOŠKOLNÍCH AKCÍ**

**(Creation of a methodical manual for safely
conducting extracurricular events)**

Vedoucí práce: Ing. Bc. Vít Beran

Olomouc 2012

**Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci vypracoval samostatně
a uvedl v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použil.**

V Olomouci dne 27. června 2012

.....
Martin Litera

Děkuji Ing. Bc. Vítu Beranovi za odborné vedení při zpracování mé bakalářské práce, cenné rady a velmi vstřícný přístup.

Obsah

Úvod	6
1 Právní rámec BOZP	7
1.1 Primární předpisy BOZP na úseku školství	8
2 Organizátor činnosti	10
2.1 Organizace jako provozovatel činnosti	11
2.1.1 Odpovědnost v rámci organizace	11
2.1.2 Bezpečnostní technik	11
2.1.3 Bezpečnostní školení účastníků mimoškolních akcí	12
2.1.4 Odpovědnost organizace za škody	13
2.1.5 Odpovědnost zaměstnance za škodu vzniklou zaměstnavateli	14
3 Pracovníci a účastníci mimoškolních akcí	17
3.1 Pracovněprávní vztah	17
3.2 Náležitosti uzavření pracovní smlouvy a její obsah	17
3.3 Zdravotní předpoklady pro osoby činné na mimoškolních akcí	19
3.4 Vedoucí akce	19
3.5 Zdravotník	20
3.6 Osoby zajišťující stravování	21
4 Práce s dětmi a mládeží	23
4.1 Specifikace pojmů „dítě“ a „mládež“	23
4.2 Vedení kolektivu dětí	23
4.2.1 Osobnost vedoucího pracovníka	23
4.2.2 Odpovědnost vedoucího za kolektiv dětí	24
4.3 Negativní vlivy prostředí a možná ochrana před nimi	24
4.3.1 Psychotropní a návykové látky užívané mladistvými	24
4.3.2 Psychotropní a návykové látky užívané dospělými účastníky akce	25
4.3.3 Závislost dětí na multimediálních prostředcích	26
4.3.4 Krádeže	27
4.3.5 Šikana	27
4.4 Citové vztahy mezi účastníky akce	28
5 Akce pořádané školskou organizací	30

5.1 Mimoškolní akce a zákonné požadavky účasti.....	30
5.1.1 Zotavovací akce, podmínky pro její uskutečnění	30
5.1.2 Jiné podobné akce pro děti, podmínky pro jejich uskutečnění	31
5.2 Zajištění bezpečnosti účastníků akce.....	31
5.2.1 Bezpečnost v objektech a místnostech.....	31
5.2.2 Bezpečnost při pohybu na pozemní komunikaci	32
5.2.3 Obecné zásady bezpečnosti akcí konaných v přírodě	34
5.2.4 Nebezpečí v horách	37
5.3 Sportovně turistické kurzy	38
5.3.1 Lyžařský výcvikový zájezd.....	38
5.3.2 Vodácké kurzy.....	40
5.3.3 Plavecké kurzy	41
5.4 Krátkodobé akce – soutěže, přehlídky	42
5.5 Pořizování fotografické dokumentace akce.....	42
6 Mimořádné situace	43
6.1 Úrazy žáků.....	43
6.2 Dopravní nehody	44
6.3 Požár	45
7 Provedená šetření naplňování BOZP mimoškolních akcí ve vybraných školách	46
7.1 Charakteristika výzkumu	46
7.2 Hlavní a dílčí cíle výzkumu.....	46
7.3 Provedení výzkumu	46
7.4 Vyhodnocení rozhovorů	47
7.4.1 Oblast úrovně zajištění BOZP na mimoškolních akcích.....	47
7.4.2 Oblast úrazovosti žáků	51
7.4.3 Zjištění názoru pedagogických pracovníků na přehlednost právních norem upravujících BOZP pro oblast mimoškolních akcí.....	53
7.5 Výsledky šetření	55
Závěr.....	57
Seznam použité literatury	59
Seznam příloh	61
Seznam zkratk	62

Úvod

Průzkum zaměřený na úrazovost dětí a mládeže na českých školách provedený Českou školní inspekcí během školního roku 2009/2010 přinesl znepokojivé výsledky. K největšímu počtu úrazů dětí dochází na základních školách, v poměru k ostatním typům škol se jedná o 63,5 %, přesněji 11 447 úrazů za jeden školní rok. [17]

Nabízí se otázka, jakým způsobem lze nárůstu počtu zranění zabránit. Než si ale takovou otázku položíme, je třeba se nejprve zaměřit na příčiny úrazů. Na celkové statistice úrazovosti mají nepochybně svůj podíl i akce pořádané mimo školu - žáci se většinou pohybují v neznámém prostředí a jsou vystaveni mnohem většímu riziku, než při běžné výuce ve škole. Na personálu, který akce tohoto typu zajišťuje, tak spočívá obrovská tíha zodpovědnosti za zdraví a životy dětí. Proto je nutné, aby tito lidé byli dostatečně obeznámeni se všemi podstatnými bezpečnostními předpisy a získali přehled o zásadách práce s dětmi při vedení mimoškolních akcí.

Cílem této práce je ve formě metodické příručky poskytnout takovým osobám základní informace v oblasti vedení mimoškolních akcí a zajištění jejich bezpečného průběhu. Příručka přibližuje čtenáři legislativu BOZP, základy práce s dětmi a mládeží, zahrnuje nejčastější typy mimoškolních akcí včetně jejich charakteristiky a v neposlední řadě řeší krizové situace, které mohou během akcí nastat. Součástí práce je i praktická část porovnávající s teoretickými předpoklady současný stav BOZP vztahující se k mimoškolním akcím na vybraném vzorku škol.

1 Právní rámec BOZP

„Každý má právo na práci, na svobodnou volbu zaměstnání, na spravedlivé a uspokojivé pracovní podmínky a na ochranu proti nezaměstnanosti.“ [1]

10. prosinec roku 1948 se stal klíčovým datem pro lidská práva. Valné shromáždění Organizace spojených národů ten den přijalo a vyhlásilo nový dokument, který se později stal opěrným bodem pro utváření společensko-právních vztahů a do dnešní doby je jedním z nejvýznamnějších dokumentů 20. století ve své oblasti. Ačkoliv nebyla stanovena závaznost nově vzniklé Všeobecné listiny základních práv, je její politická autorita uznávána v téměř celosvětovém měřítku. Dokument vznikl na základě spolupráce tehdy všech 58 členských států OSN (nyní jich je 192) a byl sestaven tak, aby respektoval práva, politiky, morální hodnoty a ideologie každé ze zúčastněných zemí. Je vhodné zdůraznit, že tato deklaráce se stala předlohou pro český právní dokument č. 2/1993 Sb., Listinu základních práv a svobod¹.

Jak je z úvodu kapitoly patrné, Všeobecná listina základních práv deklaruje každému člověku právo na příznivé pracovní podmínky, a to včetně zajištění bezpečnosti během pracovní činnosti. V České republice je tato skutečnost upravena především výše zmíněnou Listinou základních práv a svobod (dále jen LZPS), a to v článku 28, který stanoví každému zaměstnanci nárok na spravedlivou odměnu za práci a na vytvoření uspokojivých podmínek pro výkon pracovní činnosti a v článku 31, na základě kterého má každý člověk právo na ochranu zdraví.

Problematika BOZP však není zajištěna pouze jedním právním předpisem, jak se někteří domnívají – o LZPS můžeme hovořit pouze jako o právním dokumentu, který zastřešuje celou, velmi rozsáhlou oblast dalších právních předpisů různé síly (tj. zákonů a jejich prováděcích předpisů - vyhlášek a nařízení).

Oblast bezpečnosti práce je zahrnuta primárně v následujících pracovně-právních dokumentech:

- Zákoník práce² – určuje základní povinnosti zaměstnavatele v oblasti BOZP (prevence rizik, školení zaměstnanců, poskytování osobních ochranných pomůcek aj.) a práva a povinnosti zaměstnance (nárok na získávání informací, podílení se na vytváření bezpečného pracovního prostředí aj.)

---

¹ Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

² Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce

- Zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci³ – upravuje další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a požadavky na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy. Stanovuje požadavky na pracoviště a pracovní prostředí, organizaci práce a pracovních postupů, definuje odbornou způsobilost atd.

Podrobněji bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci upravuje:

- Zákon 140/1961 Sb., Trestní zákon
- Zákon 200/1990 Sb., Zákon o přestupcích
- Zákon 40/1964 Sb., Občanský zákoník
- Zákon 258/2000 Sb., Zákon o ochraně veřejného zdraví

1.1 Primární předpisy BOZP na úseku školství

Speciální jednotná obecně závazná právní úprava bezpečnosti práce s kolektivy dětí a mládeže a ochrany dětí a mládeže před škodlivými vlivy v českém právním systému v současné době neexistuje. První pokusy o prosazení Zákona o práci s dětmi a mládeží spadají do roku 1986, kdy byla projevena snaha předchůdců nynějšího Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy o vytvoření právní normy upravující podmínky BOZP u osob nezletilých. Ty však byly při připomínkovém řízení smeteny ze stolu Legislativní radou vlády tehdejší ČSFR. [2, str. 9]

Přesto, že v posledních letech vzrůstá potřeba zavedení tohoto zákona, jeho realizace je však stále ve stádiu projednávání.⁴ Vzhledem k uvedeným skutečnostem se nabízí otázka, jakým právním předpisem jsou nyní upraveny podmínky pro mimoškolní práci s dětmi a mládeží. Ačkoliv se přímo k této problematice neváže, může být Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 37 014/2005-25 ze dne 22. 12. 2005 použit jako obecně platná norma pro činnosti podobného charakteru.

³ Zákon č. 309/2006 Sb., Zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

⁴ Stav je uveden k roku 2012.

Spolu s právními předpisy vztahujícími se k obecné úpravě BOZP v každé organizaci (viz výše) je podstatné zmínit i ty zákony a nařízení, které jsou klíčovými dokumenty pro bezpečnost práce ve školských zařízeních:

- Školský zákon.⁵ Tento zákon upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova (dále jen „vzdělávání“) uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.
- Nařízení vlády č. 494/2001 Sb., kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamů o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu.
- Zákon č. 359/1999 Sb., Zákon o sociálně-právní ochraně dětí.

---

⁵ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

2 Organizátor činnosti

Pod pojmem organizátor činnosti je možné nalézt fyzickou, nebo právnickou osobu mající za cíl sdružovat osoby s určitým společným zájmem. V případě činnosti s dětmi nebo mládeží mohou takovou činnost organizovat:

- občanská sdružení (registrovaná podle zákona č. 83/1990 Sb., Zákon o sdružování občanů),
- obecně prospěšná společnost (upravuje zákon č. 248/1995 Sb., Zákon o obecně prospěšných společnostech),
- církve, náboženská společnost (upravuje zákon č. 3/2002 Sb., Zákon o církevních společnostech),
- škola, školské zařízení (ve smyslu § 7 zákona č. 561/2004, Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání),
- obec, městská část, městský obvod, kraj (upravuje zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích; 131/2000 Sb., Zákon o hlavním městě Praze; 129/2000 Sb., Zákon o krajích),
- stát – prostřednictvím svých organizačních jednotek (Policie, ministerstva, Armáda ČR atd.),
- příspěvková organizace (zřízená podle zákona č. 250/2000 Sb., Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů),
- obchodní společnost (zřízená podle Obchodního zákoníku – zákon č. 513/1991 Sb.),
- fyzická osoba – podnikatel (osoba podnikající na základě platného živnostenského oprávnění),
- Fyzická osoba provozující nepodnikatelskou činnost. [2, str. 11 - 12]

Organizátory činností mohou být také děti a mládež, provozující tuto činnost jako neformální, např. v rámci rodinných, nebo sousedských vztahů. Podstatným kritériem zde však je odpovědnost za svěřené osoby, tj. zda je osoba někomu svěřena, nebo zda se činnosti účastní na vlastní nebezpečí – pokud právní odpovědnost přejímá osoba plnoletá (právně způsobilá), postupuje se v případě nutnosti stejným způsobem, jako při formální činnosti.

2.1 Organizace jako provozovatel činnosti

Organizací rozumíme právnickou osobu, která je oprávněna jednat vlastním jménem a nést samostatnou právní odpovědnost. [2, str. 13] Takovou organizací je v našem případě školské zařízení – základní škola, která může být organizátorem činnosti pro děti a mládež. Není však podmínkou, aby taková činnost byla provozována výhradně školou jako celkem. Mnohdy je školské zařízení rozděleno do tzv. organizačních složek, neboli částí, které jsou k organizaci právně příslušné a které organizace zřizuje pro činnost konkrétních kolektivů (školních klubů, kroužků, oddílů a tříd).

Z právního hlediska jsou organizační složky podřízené svému zřizovateli (tedy organizaci – škole) a jsou povinny řídit se jeho platnými právními předpisy. Stanovy a další právní předpisy organizace však mohou organizační složky, nebo jejich členy v určité míře zmocnit k právním úkonům jménem organizace. Zřizovatel má právo nejen organizační složky vytvářet, měnit a eventuálně rušit, ale zároveň jmenovat či odvolávat jejich členy, jakož i vedoucí osoby takových složek.

2.1.1 Odpovědnost v rámci organizace

Zákoník práce stanovuje zaměstnavateli odpovědnost za bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Zaměstnavatelem rozumíme fyzickou nebo právnickou osobu zaměstnávající osoby, které jsou vůči zaměstnavateli v pracovněprávním vztahu. Ve školství lze za zaměstnavatele, resp. osobu odpovědnou za bezpečnost a ochranu zdraví žáků a zaměstnanců, určit ředitele školy, nebo vedoucího školského zařízení (př. domy dětí a mládeže).

Povinností organizace je stanovit bezpečnostního technika - osobu odpovědnou za bezpečnost práce a definovat její úkoly. V případě, že tato osoba není přímo ustanovena, plní její funkci statutární zástupce (ředitel školy, předseda atp.). Bezpečnostní technik a vedoucí pracovník by měli absolvovat pravidelné školení bezpečnosti práce a požární ochrany pro vedoucí zaměstnance, a to jak na obecné úrovni, tak na úrovni odborné (práce s dětmi).

Vedení organizace by dále mělo písemně definovat pravidla pro registraci složek organizace (oddíly, kroužky, kluby apod.) a zároveň zajistit taková pravidla, na základě kterých je možné jmenovat a odvolávat vedoucí odpovědné pracovníky jednotlivých složek organizace. [2, str. 16]

2.1.2 Bezpečnostní technik

Základními povinnostmi bezpečnostního technika jsou:

- Absolvovat jednou za tři roky pravidelné školení bezpečnosti práce pro vedoucí pracovníky. Je žádoucí, aby školení bylo pořádáno akreditovanou organizací. V opačném případě není školení platné.
- Provádět školení určených skupin zaměstnanců a eventuelně žáků. U nových pracovníků, nebo členů starších 18 let zajišťovat vstupní školení bezpečnosti práce,
- metodicky napomáhat ostatním pracovníkům při vyhledávání a identifikaci rizik na pracovišti,
- založit a vést knihu úrazů, dohlížet na její řádné vedení,
- založit a vést deník bezpečnosti práce a jednou ročně jej předkládat ke kontrole vedení organizace,
- v případě pořádání větší mimoškolní akce (LVZ, tábor atp.) provést bezpečnostní školení pověřených pracovníků a tuto skutečnost zanechat do deníku bezpečnosti práce,
- provádět kontroly bezpečnosti práce na pracovištích, v případě zjištění nedostatků o těchto skutečnostech informovat vedoucího pracovníka a dohlédnout na odstranění nedostatků,
- zajistit odborné revize elektrických spotřebičů, prostředků požární ochrany, kouřovodů aj.,
- sepisovat a evidovat záznamy o porušení bezpečnosti práce, o úrazech, o závadách a navrhopvat důsledky plynoucí z těchto skutečností. [5]

2.1.3 Bezpečnostní školení účastníků mimoškolních akcí

Povinností zaměstnavatele je v rámci prevence úrazů řádné proškolení pracovníků a jiných členů organizace o základních podmínkách bezpečnosti práce a ochrany zdraví při výkonu pracovní činnosti. Zaměstnavatel je povinen pracovníka proškolení neprodleně po uzavření pracovní smlouvy, další školení jsou prováděny periodicky dle činnosti vykonávané zaměstnancem, nebo mimořádně před náročnější činností (výlety, tábory...). Doporučené periody školení:

- Jednou za tři roky – vztahuje se na činnost statutárního zástupce organizace a bezpečnostního technika. Školení provádějí akreditované firmy.

- Jednou za dva roky pro vedoucí pracovníky dětských kolektivů. Školitelem je v tomto případě bezpečnostní technik, nebo vedoucí pracovník organizace.
- Jednou za rok pro dospělé pracovníky dětských kolektivů.

V případě činností, které nejsou v organizaci běžné, nebo jsou rizikové, je vedoucí pracovník těchto činností povinen absolvovat speciální školení, jehož obsah je předepsán příslušnými normami a vyhláškami.

Školení bezpečnosti práce je pracovník povinen mimořádně absolvovat tehdy, pokud z jeho strany dojde k porušení bezpečnosti práce s následkem úrazu, vzniku škody na majetku, či ohrožení bezpečnosti a zdraví ostatních osob na pracovišti. Tohoto školení jsou povinny zúčastnit se také osoby vykonávající v době události dohled nad tímto pracovníkem a také ti zaměstnanci, jejichž pracovní činnost je podobná té, při které došlo k porušení bezpečnostních předpisů, eventuálně vzniku škody.

Každé školení je třeba provádět průkazně – o vykonaných školeních musí existovat písemný záznam obsahující rozsah školení, termín školení a seznam osob, které toto školení absolvovaly. V případě, že účastníkem školení je osoba mladší 15 let, potvrzuje se proškolení této osoby podpisem plnoletého vedoucího pracovníka příslušné složky, nebo jiného plnoletého svědka.

Osoby, které jsou mimořádnými účastníky akcí, je třeba před zahájením akce řádně poučit. Ačkoliv je poučení o bezpečnosti prováděno u těchto osob víceméně neformálně, je doporučeno o tomto poučení provést záznam a potvrdit jej podpisem školené osoby. V případě zavinění škody na zdraví nebo majetku při pořádání akce tak lze totiž průkazně dokázat, že osoba, jejíž jednání vedlo ke vzniku škody, byla řádně seznámena s podmínkami bezpečnosti práce, což může být klíčovou informací pro další šetření vzniklé události.

Pracovník je povinen odmítnout výkon takové činnosti, pro kterou nemá kvalifikaci, resp. pro kterou nebyl proškolen. [2, str. 19]

2.1.4 Odpovědnost organizace za škody

Odpovědností za škodu rozumíme občanskoprávní odpovědnost upravenou Občanským zákoníkem. Každé osobě je dle § 415 zákona č. 40/1964 Sb., Občanského zákoníku uložena povinnost: „Počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.“ [6] Hovoříme zde o tzv. generální prevenční povinnosti. Občanský zákoník ukládá provinilé osobě, nebo osobám, povinnost uhradit poškozenému ztrátu, nebo

způsobenou újmu, a to buď navrácením věci do původního stavu, nebo uhrazením nákladů na nápravu škody – bolestné, reparace atd.).

V oblasti pracovněprávních vztahů upravuje odpovědnost za vzniklé škody zákoník práce.

Objektivní odpovědnost

Odpovědnost nevyžadující zavinění. O objektivní odpovědnosti hovoříme v případě, že škoda vznikla provozní činností. Subjekty takto odpovídají za škody, které samy nezavinily a často i za takové, které vznikly v rámci legální činnosti tohoto subjektu. V praxi se tak může např. jednat o odpovědnost zaměstnavatele za škody způsobené jeho zaměstnanci, nebo o odpovědnost vedoucího pracovníka školského zařízení za škody způsobené jemu svěřenou nezletilou osobou. Subjekt může být zproštěn odpovědnosti tehdy, pokud se prokáže, že škodě nebylo možné žádným možným prostředkem zabránit (např. živelné pohromy - zemětřesení, povodeň...).

Subjektivní odpovědnost

Pokud je vlivem vlastního protiprávního úkonu (nedbalost, úmyslné jednání) způsobena škoda jiné osobě, jedná se o subjektivní odpovědnost. Tuto odpovědnost má každá právnická osoba i fyzická osoba starší 18 let; výjimku zde tvoří fyzické osoby nesvéprávné, např. postižené duševní poruchou. Subjektivní odpovědnosti se může dotýčná osoba zprostit, pokud bude prokázáno, že škodu nezavinila.

Specifickým případem je odpovědnost nezletilé osoby za způsobenou škodu. Nezletilí vedoucí a praktikanti na akcích pořádaných organizací odpovídají za škodu způsobenou svým jednáním do míry odpovídající jejich schopnostem a duševní vyspělosti. Společně s nimi je však za vzniklou škodu zodpovědná také ta osoba, která je povinna nad nimi vykonávat dozor. Ta se zodpovědnosti může zprostit tehdy, pokud se prokáže, že dozor nezanedbala. Opět zde platí, že za škody způsobené třetí osobě činností organizace, plně odpovídá organizace. [2, str. 29]

Plnoletí účastníci akce, kteří však nejsou žádným způsobem zapojeni do její organizace a ani nejsou organizací pověřeni k výkonu činnosti nutné k zajištění průběhu akce, jsou za své jednání plně zodpovědní.

2.1.5 Odpovědnost zaměstnance za škodu vzniklou zaměstnavateli

V některých případech může mít organizace objektivní odpovědnost za škodu způsobenou jejím pracovníkem třetí osobě – pracovník je zde povinen uhradit organizaci to,

co organizace uhradila poškozenému za způsobenou škodu (nebo alespoň část škody v případě, že je spoluviníkem organizace).

Podobně je tomu i v situaci, kdy pracovník způsobí škodu přímo organizaci. Ta však musí prokázat porušení povinností zaměstnance. Pokud nelze jednoznačně určit viníka, organizace nesmí škodu uplatnit u žádného ze svých pracovníků.

Zaměstnanec může mít vůči organizaci:

- obecnou odpovědnost,
- odpovědnost za nesplnění povinností vedoucích k odvrácení škody,
- odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách podléhajících vyúčtování,
- odpovědnost za ztrátu svěřených předmětů.

Obecná odpovědnost

Zaměstnanec je zodpovědný za škodu, kterou vlastní činností způsobí zaměstnavateli. Aby došlo k naplnění obecné odpovědnosti, musí být škoda nejen ocenitelná v penězích ze strany zaměstnavatele, ale také prokazatelně zaviněná zaměstnancem (ať již úmyslně, nebo z nedbalosti) a v neposlední řadě v příčinné souvislosti s porušením povinnosti zaměstnance.

Odpovědnost za nesplnění povinností vedoucích k odvrácení škody

Zaměstnanci může vzniknout povinnost nahradit škodu tehdy, pokud nezakročil proti vznikajícímu nebezpečí a ani se jej žádným způsobem nesnažil odvrátit. Zaměstnavatel tak může po zaměstnanci vymáhat uhrazení části vzniklé škody, a to až do výše trojnásobku průměrného měsíčního platu zaměstnance.

Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách podléhajících vyúčtování

Zaměstnanec je plně zodpovědný za případný schodek, který může při vyúčtování vzniknout na svěřených hodnotách. V případě vzniku schodku je již na zaměstnanci, aby prokázal, že schodek nezavinil. Zákon stanoví, že hmotná odpovědnost musí mít písemnou podobu a může se vztahovat pouze na takové hodnoty, které jsou předmětem obratu nebo oběhu.

Odpovědnost za ztrátu svěřených předmětů

Podstatným předpokladem pro vznik této odpovědnosti je písemné potvrzení převzetí svěřených předmětů. Zaměstnanec tak plně přebírá odpovědnost za předměty, které mu byly svěřeny a v případě ztráty je povinen plně uhradit vzniklou škodu. Výše škody se určuje na základě tržní hodnoty ztraceného předmětu v době jeho pozbytí. Jediná možnost, jak se vyhnout placení náhrady škody, je prokázání své nevinny.

Světlou stránkou věci je skutečnost, že každá osoba má nárok na pojištění odpovědnosti zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli při výkonu povolání. V takovém případě se pojištění většinou vztahuje na odpovědnost za škodu způsobenou nedbalostí, eventuelně za škodu způsobenou na svěřených hodnotách. [7]

3 Pracovníci a účastníci mimoškolních akcí

3.1 Pracovněprávní vztah

Pracovní poměr zaměstnance vzniká uzavřením pracovní smlouvy se zaměstnavatelem. Je však třeba zdůraznit, že právě vhodně zvolený typ pracovní smlouvy má velký vliv na právní krytí jak organizace, tak zaměstnance samotného. Ve většině případů vzniká mezi školskou organizací a nastávajícím zaměstnancem pracovní poměr.

Pokud má pracovník pro organizaci vykonávat mimo svůj hlavní pracovní poměr další činnost, je vhodné s ním uzavřít dohodu o práci konané mimo pracovní poměr (dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti). Zpravidla se jedná o práce vykonávané mimo pracovní dobu (víkendy, státní svátky apod.). Uzavření takové dohody se zaměstnavatelem může být pro zaměstnance výhodné obzvláště z právního hlediska, kdy v případě možného sporu (např. nevyplacené mzdy) může být jasně postupováno.

Dohody o provedení práce a pracovní činnosti však s sebou nesou i některé nevýhody. Hlavním nedostatkem výše uvedených forem pracovněprávního vztahu je omezená pracovní doba – pro dohodu o provedení práce platí limit maximálně 300 hodin ročně (platné v roce 2012); rozsah práce konané na základě dohody o pracovní činnosti nesmí překročit polovinu stanovené týdenní pracovní doby.

3.2 Náležitosti uzavření pracovní smlouvy a její obsah

Vedoucí pracovník školské organizace může na pozici pedagoga přijmout takovou pouze osobu, která splňuje následující požadavky stanovené zákonem:⁶

a) plná způsobilost k právním úkonům

Za obvyklých podmínek ji FO získává dovršením 18 let věku, je schopna na sebe brát povinnosti a vlastními právními úkony nabývat práva.

b) odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost

Odbornost získá uchazeč studiem akreditovaného magisterského vzdělávacího programu zaměřeného na pedagogiku prvního nebo druhého stupně základní školy; v případě výuky na druhém stupni základní školy se za požadovanou odbornost také považuje absolvování studia oboru, který charakterem odpovídá vyučovanému

---

⁶ Zákon č. 563/2004 Sb., zákon o pedagogických pracovnících

předmětu. Podmínkou zde však je vzdělání v oboru pedagogiky pro přípravu učitelů druhého stupně.

c) bezúhonnost

Bezúhonná je taková osoba, která nebyla pravomocně odsouzena za úmyslný trestný čin, nebo za spáchání trestného činu z nedbalosti v přímé souvislosti s výkonem pedagogické činnosti. Bezúhonnost prokazuje uchazeč o zaměstnání doložením výpisu z evidence Rejstříků trestů, který nesmí být starší než tři měsíce. [17, § 3]

d) zdravotní způsobilost

Vzhledem ke skutečnosti, že zákonem⁷ nejsou striktně stanoveny požadavky, které musí pedagogický pracovník splňovat, závisí tak způsob posuzování a výsledné vyjádření lékaře v posudku z velké míry na jeho subjektivitě.

e) znalost českého jazyka

Povinnost prokázat znalost českého jazyka je uložena pouze osobám, které absolvovaly požadované vzdělání v jiném vyučovacím jazyku, než v českém. Osobám, které budou působit ve škole s vyučovacím jazykem jiným, než českým, nebo které úspěšně vykonaly maturitní zkoušku z českého jazyka, se tato povinnost neukládá. [17, § 4]

V případě, že uchazeč splňuje všechna výše uvedená kritéria, může být přijat do pracovního poměru, který vzniká stvrzením pracovní smlouvy podpisem zaměstnance a zaměstnavatele. Pracovní smlouva o činnosti na hlavní pracovní poměr musí obsahovat následující základní části:

- jméno, příjmení, adresu, datum narození a rodné číslo zaměstnance,
- IČ, DIČ, jméno, příjmení, adresu zaměstnavatele (je-li jím FO),
- IČ, DIČ, název a sídlo zaměstnavatele (je-li jím PO),
- druh práce, kterou bude zaměstnanec vykonávat,
- den nástupu do zaměstnání (den, kdy vzniká pracovní poměr),
- místo výkonu práce.

---

⁷ Zákon 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů

Vzorová pracovní smlouva je uvedena v příloze č. 1.

Dohoda o provedení práce, nebo o provedení pracovní činnosti je obsahově takřka totožná s pracovní smlouvou. Na rozdíl od pracovní smlouvy však přesně specifikuje, v jakém hodinovém rozsahu bude práce provedena (dohoda o provedení práce), nebo jak je práce limitována z hlediska možných odpracovaných hodin za určitou časovou jednotku (dohoda o pracovní činnosti).

3.3 Zdravotní předpoklady pro osoby činné na mimoškolních akcích

Každá osoba činná na zotavovací nebo jiné podobné akci je povinna absolvovat instruktáž o hygienických požadavcích. Výjimku tvoří pracovník zajišťující zdravotní dozor a osoby, které již podobnou instruktáž prokazatelně absolvovaly. Školené osoby by měly během instruktáže získat znalosti o předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a o základech poskytování první pomoci. Povinnost absolvovat tuto instruktáž ukládá § 11 odst. 2, zákona č. 258/2000 Sb. [2, str. 42]

Zákonnou povinností⁸ nepedagogických pracovníků (s výjimkou zdravotníka) je doložení lékařského posudku stanovujícím zdravotní způsobilost pro výkon dané činnosti. Posudek je platný maximálně jeden rok, pokud však během této doby nedošlo k významné změně zdravotního stavu. [18, § 10] Všichni pracovníci, kteří se zotavovací akce účastní, předkládají v den zahájení akce čestné prohlášení o bezinfekčnosti. Toto prohlášení však nesmí být starší, než jeden den.

3.4 Vedoucí akce

Ve většině případů je pracovník zastávající funkci vedoucího volen přímo z řad zaměstnanců pořádající organizace. Může se jednat o člena dlouhodobě spolupracujícího s organizací, který se pravidelně podobných akcí účastní, byť ne přímo v roli vedoucího, nebo instruktora. Snižuje se tak hrozba, že do této funkce bude jmenována osoba, která sice může v prvních okamžicích po všech stránkách plně vyhovovat, nicméně později tomu tak již být nemusí.

Vedoucí je v souvislosti s organizováním a průběhem akce mimo jiné povinen:

- a) zajistit ubytování a stravování účastníků akce na základě písemné smlouvy, kterou provozovatel zajišťuje hygienické normy pro ubytování, stravování, případně výuku,

---

⁸ Zákon č. 258/2000 Sb., zákon o ochraně veřejného zdraví

- b) zorganizovat dopravu účastníků na akci a zpět, případně předat podklady pro fakturaci nadřízenému pracovníkovi (řediteli školy apod.),
- c) zajistit zdravotnický dozor disponující příslušnou kvalifikací dle příslušných předpisů,
- d) schválit účast pouze takovým osobám, které vykazují zdravotní způsobilost,
- e) vybavit lékárničku předepsanou výbavou dle zákona č. 258/2000 Sb.,
- f) zajistit instruktáž všech osob činných na akci o hygienických požadavcích na tyto akce a o předcházení infekčních onemocnění, pokud se již takové instruktáže prokazatelně neúčastnily (zákon č. 258/2000 Sb.),
- g) sestavit plán akce a s jeho obsahem prokazatelně seznámit všechny účastníky,
- h) prokazatelně provést poučení účastníků o bezpečnosti a ochraně zdraví během akce,
- i) personálně zajistit odborně i zdravotně způsobilý doprovod v takovém počtu, aby byla zajištěna výchova a výuka žáků, včetně žáků se zdravotním postižením, jejich bezpečnost a ochrana zdraví podle příslušných právních předpisů, návrh na uzavření dohod o provedení práce s potřebnými údaji předává kompetentní osobě,
- j) ohlásit akci příslušné Krajské hygienické stanici nejpozději jeden měsíc před jejím zahájením, specifikuje termín, místo konání, počet dětí, způsob stravování.
- k) vypracovat rozpočet akce atd.

Výčet funkcí vedoucího akce není zdaleka vyčerpávající - každá instituce si specifikuje své požadavky na vedoucího ve směrnících k jednotlivým typům mimoškolních akcí.

3.5 Zdravotník

Při každé činnosti s kolektivy dětí vzniká zvýšené riziko úrazu. Z tohoto důvodu je důležité, aby všichni pracovníci i účastníci mimoškolních akcí znali základy poskytnutí první pomoci pro případ vzniku úrazu, nebo zranění. Každý úraz musí být zaznamenán v knize úrazů; při pořádání zotavovacích akcí je záznam proveden do zdravotnického deníku.

Osoba vykonávající funkci zdravotníka musí být absolventem střední zdravotnické školy (vystudován obor všeobecná sestra, porodní asistentka, nebo dětská sestra), nebo studentem lékařské fakulty po ukončení 3. ročníku studia, případně absolventem zdravotnického kurzu, jehož předepsaná délka je vyhláškou č. 106/2001 Sb. stanovena na 39 hodin. Pro organizaci je však výhodné zvolit pracovníka s větší praxí v oboru – znalosti

absolventa zdravotnického kurzu jsou přeci jen na jiné úrovni, než u studenta lékařské fakulty.

Účast zdravotníka na mimoškolní akci je ze zákona vyžadována při pořádání zotavovacích akcí, kde délka pobytu činí minimálně 5 dnů a kolektiv dětí činí více než 30 osob. Na jiných podobných akcích pro děti není účast zdravotníka zákonem vyžadována. Je však ve vlastním zájmu organizace přítomnost zdravotníka zajistit, a to pro případ možného zranění, nebo úrazu dítěte.

Zdravotník je na akcích tohoto charakteru povinen:

- a) zajistit základní zdravotní péči o všechny účastníky akce,
- b) pečovat o nemocné osoby,
- c) účastnit se sestavování jídelníčku,
- d) informovat vedoucího akce o odchylkách zjištěných ve zdravotní dokumentaci účastníků,
- e) dbát na dodržování zásad hygieny během akce,
- f) účastnit se sestavování režimu dne,
- g) od vedoucího převzít a zkontrolovat požadovanou výbavu lékárničky, resp. její úplnost,
- h) vést zdravotní deník a v případě potřeby provádět zápisy,
- i) v případě výskytu infekčního onemocnění neprodleně informovat příslušnou KHS,
- j) informovat zákonné zástupce dítěte o onemocněních, které dítě během akce prodělalo.

3.6 Osoby zajišťující stravování

Zákon č. 258/2000 Sb.⁹ ukládá povinnost všem osobám činných ve stravování (výdejci jídla, kuchařky) vlastnit zdravotní průkaz, který je osvědčuje k provádění činnosti epidemiologicky závažné. Tento průkaz nemá omezenou platnost, nenahrazuje však pravidelné zdravotní prohlídky u závodního lékaře. Náklady na vystavení takového průkazu musí hradit organizace.

---

⁹ Zákon č. 258/2000 Sb., zákon o ochraně veřejného zdraví, § 10 odst. 3 a § 19 odst. 2

Osoby činné ve stravování (vykonávající činnost epidemiologicky závažnou) jsou dále povinny mít znalosti potřebné k ochraně veřejného zdraví. Zejména se jedná o znalost zákona č.258/2000 Sb. a vyhlášky č. 137/2004 Sb.¹⁰ Zaměstnanci tyto znalosti nemusí žádným způsobem prokazovat, výjimku tvoří pouze případné ověření znalosti problematiky ze strany pracovníků krajské hygienické stanice. Neprokáže-li pracovník dostatečnou znalost této oblasti, může mu být další činnost v oboru zakázána a to až do doby, než absolvuje opětovné přezkoušení. V případě, že tyto nedostatky budou shledány během pořádání zotavovacích, nebo jiných podobných akcí pro děti, hrozí reálné riziko, že taková akce bude předčasně ukončena.

Vedoucí kuchyně

Před zahájením akce převezme kuchyň a ověří, zda je způsobilá k přípravě a výdeji stravy. V průběhu akce dbá na dodržování hygienických předpisů, na správný technologický postup přípravy stravy, ve spolupráci s vedoucím akce a zdravotníkem sestavuje jídelníček. Dbá na dodržování zákazu kouření a zákazu vstupu nepovolaných osob do kuchyně. Po ukončení akce předává kuchyni v řádném stavu.

Ostatní pracovníci kuchyně

Ostatním pracovníkům kuchyně je uložena povinnost dodržovat zásady hygieny, mezi které patří používání čistých ochranných pracovních prostředků, dodržování tělesné čistoty, neopouštění pracoviště během pracovní doby v pracovním oděvu a obuvi. Nežádoucí jsou jakékoliv šperky na ruku (prstýnky, náramky apod.).

---

¹⁰ Vyhláška č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných

4 Práce s dětmi a mládeží

4.1 Specifikace pojmů „dítě“ a „mládež“

Existuje velké množství výkladů tohoto pojmu. V oblasti práva (zejména rodinného) označuje pojem „dítě“ celoživotní příbuzenský vztah vůči rodičům. Úmluva o právech dítěte¹¹ jej definuje jako lidskou bytost mladší osmnáct let, není-li však zletilosti dosaženo dříve.

Oproti tomu pojem „mládež“ tak jasně definován není. Většinou označuje osoby ve věku od 15 do 18 let, v některých případech je horní věková hranice stanovena na 26 let. Je možné říci, že se jedná o osoby připravující se na budoucí povolání, založení rodiny apod., resp. o osoby způsobilé nechat na sebe někoho výchovně působit. [2, str. 51]

Tato práce je určena především pracovníkům základních škol, proto se v následujícím textu zaměřím na práci s dětmi.

4.2 Vedení kolektivu dětí

4.2.1 Osobnost vedoucího pracovníka

Otázka vlastností vedoucího dětského kolektivu již byla částečně zodpovězena v předchozích kapitolách. Nyní se zaměříme na osobnost vedoucího kolektivu trochu detailněji.

Každý, jehož pracovní náplní bude práce s dětmi a vedení dětského kolektivu, by si měl v počátku uvědomit váhu své odpovědnosti. Je třeba si položit otázku: „Proč cítím potřebu vést dětský kolektiv? Jsem schopen/schopna převzít na sebe zodpovědnost za životy dětí? Mohu jim obětovat svůj volný čas?“ Po zodpovězení otázek je třeba se zamyslet, důsledně zvážit všechna rizika a úskalí, která tato činnost přináší a v případě vzniku pochybností se pokusit vyhledat jinou, ne tolik zodpovědnou, možnost seberealizace. Potencionální vedoucí totiž musí brát v úvahu fakt, že se stane vzorem pro skupinu dětí, které budou od něj přejímat řadu dobrých, ale i méně vhodných návyků.

Jednou z podstatných vlastností dobrého vedoucího je jeho autorita. Ta by ale neměla být založena na restrikcích, zákazech a dogmatech (vynucená autorita). Děti mnohem lépe vnímají osobu, která si svou autoritu nebuduje výše zmiňovanými prostředky, ale využívá své

---

¹¹ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o sjednání úmluvy o právech dítěte

přirozené – neformální autority. Díky ní je vedoucí pracovník schopen udržovat vhodnou úroveň pracovní kázně a vytvářet dobré vztahy mezi dětmi.

Je třeba připomenout, že vedoucí akce je osobou zodpovědnou za kolektiv nezletilých osob, které mu byly svěřeny. Není však v lidských silách jediné osoby uhlídat velké množství dětí. Z tohoto důvodu je při pořádání mimoškolních akcí (lyžařský výcvik, plavecké kurzy atd.) Metodickým pokynem MŠMT¹² omezen počet přidělených nezletilých osob, a to maximálně 15 dětí na jednoho pedagogického pracovníka (instruktora, vedoucího kolektivu). Strukturování kolektivu do skupin má své opodstatnění i z hlediska bezpečnosti – zátěž odpovědnosti za děti je rozdělena mezi více vedoucích a lze tak snadněji udržet přehled o činnostech kolektivu. Optimální počet je 4 – 8 dětí na skupinu, nebo 6 – 12 dětí pro větší skupiny. Ve druhém případě se doporučují dva vedoucí, skupina pak není paralyzována případnou nepřítomností jednoho z nich. [2, str. 58 - 59]

4.2.2 Odpovědnost vedoucího za kolektiv dětí

Pověřený vedoucí pracovník je zodpovědný za kolektiv dětí od okamžiku zahájení akce, až do jejího skončení. Zahájení a ukončení akce musí být mimo časového hlediska vymezeno i místně. Metodický pokyn MŠMT¹² ukládá povinnost zajistit pedagogický dozor v dostatečné době před zahájením akce. Informace o zahájení a ukončení akce je škola povinna poskytnout rodičům, nebo zákonným zástupcům dětí, nejpozději 1 den před konáním akce. Dozor nad žáky musí být zajištěn po celou dobu trvání činnosti konané mimo školu.

4.3 Negativní vlivy prostředí a možná ochrana před nimi

4.3.1 Psychotropní a návykové látky užívané mladistvými

Během konání mimoškolní akce je užívání omamných a psychotropních látek (alkohol, tabákové výrobky, drogy) u osob mladších 18 let naprosto nepřípustné. V případě, že je u některého dítěte prokázáno užití, nebo dokonce pravidelné užívání některé z těchto látek, je zodpovědná osoba povinna neprodleně informovat rodiče dítěte. V opačném případě hrozí riziko vážného postihu za ohrožování výchovy mládeže. Další postup vedoucího pracovníka nelze přesně specifikovat, měl by však být adekvátní prohraška jedince. Ve vážných případech je doporučena konzultace s dětským psychologem.

---

¹² Metodický pokyn č.j. 37014/2005-25 k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy

Daleko závažnější situace nastane ve chvíli, kdy je dítě aktivně sváděno k užívání návykových látek mladistvou, nebo dokonce plnoletou osobou činnou na mimoškolní akci. V případě, že se jedná o jednorázový prohřešek, lze tuto situaci řešit formou domluvy, nebo disciplinárním postihem ze strany pořádající organizace. Stále je však třeba mít na paměti skutečnost, že osoba podávající mladistvým omamné a psychotropní látky, se podle zákona č. 200/1990 Sb.¹³ dopouští minimálně přestupku. Může však vzniknout i podezření na spáchání trestného činu - v případě alkoholu „podávání alkoholických nápojů mládeži“ dle § 218 Trestního zákona¹⁴, v případě drog „šíření toxikomanie“ dle § 188a Trestního zákona.¹⁴ V obou případech hrozí viníkovi až deset let odnětí svobody (při podezření na porušení § 187 a 187a Trestního zákona¹⁴ „nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů“ je stanovena horní hranice trestu odnětí svobody až na 15 let).

Možná prevence

Nejúčinnějším metodou boje s užíváním a následné závislostí na psychotropních a návykových látkách se jeví propracovaný systém preventivních programů. Škola by v rámci prevence měla pořádat odborně vedené preventivní akce, začlenit tuto problematiku do vyučování a zaměřit se na spolupráci s rodiči, neboť právě oni mohou velkou mírou ovlivnit další vývoj svého dítěte. Vedení školy by ale zároveň mělo striktně dbát na dodržování zákazu kouření a užívání omamných a psychotropních látek v celém areálu školy a na jejich akcích a tento zákaz vyžadovat i od zaměstnanců.

4.3.2 Psychotropní a návykové látky užívané dospělými účastníky akce

Užívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek osobou vykonávající takovou činnost, při které by mohlo dojít k ohrožení zdraví nebo života svého, nebo dalších zúčastněných osob, je zakázáno a to během výkonu této činnosti, nebo před jejím započítím. Tuto povinnost ukládá každé takové osobě zákon č. 379/2006 Sb.¹⁵

Velký problém nastává v okamžiku, pokud v době, ve které je odpovědná osoba pod vlivem alkoholu, dojde ke vzniku úrazu nebo škody. Občanský zákoník¹⁶ v § 423 stanoví povinnost osobě, která se přivede vlastní vinou do stavu, ve kterém není schopna ovládat

---

¹³ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, § 30 odst. 1 písm. a), b), e) a f)

¹⁴ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

¹⁵ Zákon č. 379/2006 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů ve znění zákonů č. 225/2006 Sb., č. 274/2008 Sb., č. 305/2009 Sb. a č. 375/2011 Sb.

¹⁶ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

své jednání, nebo posoudit jeho možné následky, uhradit škodu, kterou v tomto stavu způsobí. Tato skutečnost se však vztahuje i na ty, kteří ji do tohoto stavu úmyslně přivedli. [6, § 423] Ve vážnějších případech může být tato osoba podle § 274 Trestního zákona¹⁷ obviněna ze spáchání trestného činu "ohrožení pod vlivem návykové látky" se sazbou 1 rok odnětí svobody.

Dlouhodobé užívání alkoholu a jiných návykových látek časem způsobuje závislost jedince. Ta se pochopitelně negativně projevuje na jeho zdravotním stavu (alkoholismus a jiné toxikomanie jsou nemoci) a hrozí reálné riziko trvalých následků. Taková osoba by měla především zvážit, zda upřednostnit alkohol a jiné návykové látky, nebo práci s dětmi. Konečné slovo má však organizace, které je tato osoba členem.

Možná prevence

Jako relativně účinná prevence tohoto jednání se jeví obeznámení pracovníků s možnými důsledky, které pro ně mohou vyplynout, a to okamžitým ukončením práce s kolektivy dětí počínaje a trestem odnětí svobody v případě úrazu, nebo smrti některé ze svěřených osob konče. V případě vzniku mimořádné události totiž může být po zaměstnání, kterému byly v daný okamžik mladistvé osoby svěřeny, vyžadována průkazná dechová zkouška na alkohol, jejíž výsledek je rozhodujícím faktorem v dalším šetření vzniklé události.

4.3.3 Závislost dětí na multimediálních prostředcích

V posledních letech nastal velký boom nejrůznějších elektronických zařízení určených nejen pro usnadnění práce, ale samozřejmě také pro zábavu. Řeč je o mobilních telefonech, počítačích, video a dvd přehrávačích apod. Tato zařízení velkou mírou ovlivňují život dětí, které tráví mnohem více času ve virtuálním prostředí a vlastním fiktivním světě ovlivněném televizními pořady, komunikačními programy, hrami, e-mailem a SMS. Je možné diskutovat o pozitivních i negativních stránkách této problematiky, názory se zde velmi různí. Někteří psychologové soudí, že používáním této techniky se dětem rozšiřují obzory, získávají nové znalosti a rozvíjejí své schopnosti. Stinnou stránkou věci může být skutečnost, že dítě používáním těchto technologií omezuje svůj kontakt s okolním světem na pouhou elektronickou formu, časem se může projevit patologická závislost a větší sklony k agresivitě (obzvláště díky v posledních letech tolik diskutovaným počítačovým hrám).

---

¹⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Možná prevence

Díličím cílem organizované mimoškolní akce by mělo být nabídnout dětem novou alternativu, jak efektivně trávit svůj volný čas. Proto je vhodné, aby veškerá elektronická zařízení (mobilní telefony, multimediální přehrávače, v neposlední řadě přenosná pc) nebyla na takových akcích žádoucí. Lze však zvolit cestu kompromisu a stanovit jasná pravidla pro používání výše uvedených zařízení. V tomto případě je ale nutné zvážit všechna rizika s tímto alternativním řešením související.

Specifickou oblastí závislosti na elektronických systémech je používání výherních automatů a videoloterijních terminálů (LVT). Osobám nezletilým je však jejich používání dle zákona¹⁸ zakázáno. [9, § 17]

4.3.4 Krádeže

Chování jedince je velmi ovlivněno kolektivem, který nepřímo určuje morální hodnoty. Optimální je stav, kdy ve skupině dětí panuje důvěra a fungují zde jasná pravidla. I v takovém kolektivu ale může občas dojít ke vzniku drobných krádeží.

Možné opatření

V první řadě je nutné snažit se určit, z jakého důvodu k takové situaci došlo a jaký byl motiv „pachatele“. Příčiny mohou být různé, od psychických problémů až po nevhodný příklad, např. v rodině. Je také vhodné se vyvarovat trestu ve formě vyloučení z kolektivu. Tímto stylem lze sice nastolit pořádek ve skupině dětí, na viníka však tento krok nemá žádný výchovný účinek. Mnohem přínosnější pro vyřešení problému je pohovor s dítětem mezi čtyřma očima a sjednání nápravy. [2, str.65]

4.3.5 Šikana

Tento pojem zahrnuje specifické chování člověka, jehož záměrem je ublížit, ohrožit, ponižovat, nebo zastrašovat jinou osobu. O šikaně hovoříme jako o závažné poruše chování, která se může vyskytovat u jakýchkoliv věkových skupin osob. Oběť šikany je zpravidla slabší a pod pohrůžkou násilí bývá donucována k jednání, jež má za účel oběť ponižit, nebo traumatizovat.

Projevy šikany bývají nejčastější u osob pocházejících z chladného a odmítavého rodinného prostředí, kde rodiče používají násilí k řešení problémů. Taková osoba je většinou

---

¹⁸ Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách

fyzicky zdatná a agresivní ke svému okolí. Obětí bývá většinou slabší dítě, na kterém útočník „testuje“, co všechno si jeho oběť nechá líbit. [11]

Šikana v dětském kolektivu je bohužel velmi častým jevem. Skutečnost, že téměř polovina žáků základních škol v ČR má se šikanou osobní zkušenost, je značně znepokojivá. V poslední době vzrůstá brutalita útoků, které mnohdy končí zraněním. Oběti jsou vystaveny vysokému psychickému nátlaku, v krajních situacích může dojít k násilné odvetě vůči útočníkovi, nebo k pokusu šikanovaného o sebevraždu.

V posledních letech se mezi dětmi a mládeží rozšířila nová forma šikany – tzv. kyberšikana. S tradiční šikanou má společný cíl – někomu ublížit, úmyslně jej poškodit. Elektronický svět umožňuje v současné době uživateli vystupovat se skrytou identitou. Toho je však často zneužíváno v neprospěch oběti. Pro útočníka je virtuální prostředí možností, jak vystupovat před ostatními sebevědoměji, bez psychických i fyzických bloků. Toho velmi často využívá při komunikaci přes sociální sítě, chatovací portály, SMS, e-mail apod., kde si útočník může libovolně měnit jméno, věk a další osobní údaje. Samotná kyberšikana se poté může projevit uveřejňováním zesměšňujících fotografií, nebo videozáznamů, v horším případě zasláním výhrůžných zpráv přes výše zmíněné komunikační prostředky.

Dopady na oběť jsou zde prakticky totožné jako u tradiční šikany – velký psychický nátlak, pocit bezmoci. Pozitivní stránkou problému snad může být skutečnost, že pachatele kyberšikany lze v některých případech vypátrat.

Možná prevence

Na akcích pořádaných školou (a nejen tam) je jednou z priorit šikanu efektivně potlačovat. Jako účinný prostředek lze využívat přednášky a rozhovory s dětmi na toto téma. V závažnějších případech je důležité situaci konzultovat s odborníkem.

V případě kyberšikany upozornit děti na nebezpečí vznikající s uveřejňováním fotografií a osobních údajů v uživatelských profilech na sociálních sítích, stejně jako rozesílání citlivých obrazových materiálů svému okolí.

4.4 Citové vztahy mezi účastníky akce

Jednou z lidských vlastností kvalitního instruktora nebo jiného vedoucího pracovníka je jistá schopnost empatie, umění vžít se do pocitů druhého a na základě tohoto jednat.

Pozitivní citové vztahy mezi dětmi, nebo mezi dítětem a vedoucím, jsou normální, běžné, ba dokonce v určité míře žádané. Je však nutné si uvědomit, že tyto vztahy by neměly přesahovat přípustné hodnoty a rovněž by se neměly stát rušivým elementem akce. Vedoucí

by měli nastavit jasné hranice, jaké chování se považuje za nevhodné a rušivé. Také dobré vztahy mezi dětmi a vedoucími jsou žádoucí, nicméně je nutné uvědomit si riziko velmi neostré hranice mezi přátelstvím a intimním vztahem, který může veřejnost, nebo ostatní účastníci akce v takovém jednání spatřovat. Zákon výslovně nezakazuje vedoucímu, nebo praktikantovi citový vztah s některým z dětí, zvláště v případech, kdy věk těchto osob je minimálně rozdílný, problém však je v podvědomí veřejnosti, která si pod pojmem „vztah“ může vybavit vztah sexuální. Odtud je již jen malý krůček k trestnému činu pohlavního zneužití nezletilé osoby. Vedoucí by se právě z těchto důvodů měli podobných situací vyvarovat.

5 Akce pořádané školskou organizací

5.1 Mimoškolní akce a zákonné požadavky účasti

Akce pro děti a mládež rozděluje zákon¹⁹ na základě délky jejich trvání a počtu zúčastněných dětí na:

- zotavovací akce,
- jiné podobné akce pro děti.

5.1.1 Zotavovací akce, podmínky pro její uskutečnění

O zotavovací akce hovoříme v případě, že délka pobytu přesáhne 5 dnů při minimálním počtu 30 dětí mladších 15 let. Účelem takové akce je posílení zdraví účastníků, zvýšení jejich fyzické zdatnosti a umožnění osvojit si nové specifické znalosti a dovednosti. [8, § 8]

Osoba organizující zotavovací akci, je povinna zajistit její umístění, dostupnost pitné vody a odstraňování odpadků a splaškových vod. Tato činnost musí být v souladu s hygienickými předpisy stanovenými právními normami. Mimo to je organizátor povinen dodržovat hygienické podmínky spojené s ubytováním účastníků, zajištění úklidu, stravování a na základě prováděcího právního předpisu pro konkrétní akci stanovit režim dne. [8, § 8]

Organizátorovi vzniká povinnost náležitě ohlásit konání zotavovací akce krajské hygienické stanici, resp. orgánu ochrany veřejného zdraví a uvést následující informace:

- termín a místo konání akce
- počet dětí, které se zotavovací akce zúčastní
- způsob zabezpečení akce pitnou vodou
- způsob zajištění stravování účastníkům akce

Tyto informace musí organizátor poskytnout nejpozději jeden měsíc před zahájením akce. [8, § 8]

Zotavovacích akcí se mohou zúčastnit pouze děti, které jsou zdravotně způsobilé, podstoupily pravidelné očkování, ve 14 dnech před zahájením akce nepřišly do kontaktu s jinou osobou nemocnou infekčním onemocněním a před odjezdem nejeví známky akutního

---

¹⁹ Zákon č. 258/2000 Sb., zákon o ochraně veřejného zdraví

onemocnění. O zdravotní způsobilosti rozhoduje dětský lékař, který vydá posudek o zdravotní způsobilosti dítěte s platností 1 rok od data vystavení. Zákonný zástupce dítěte je povinen předat před odjezdem vedoucímu akce, pořádající základní škole, nebo jiné školské organizaci potvrzení o zdravotní způsobilosti účastníka, které nesmí být starší než 1 den. [8, § 9] Vzor uveden v příloze č. 2.

5.1.2 Jiné podobné akce pro děti, podmínky pro jejich uskutečnění

Akce s délkou trvání do 5 dnů při počtu zúčastněných osob menším, než u zotavovacích akcí, tj. do 30 dětí. Osoba takovou akci pořádající je povinna zajistit hygienické podmínky v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem a zásobování akce pitnou vodou.

Těchto akcí se mohou zúčastnit osoby splňující podmínky účasti uvedených v části „Zotavovací akce a podmínky pro její uskutečnění“. [8, § 12]

5.2 Zajištění bezpečnosti účastníků akce

5.2.1 Bezpečnost v objektech a místnostech

Každý objekt určený pro veřejnost, nebo pro pořádání veřejných akcí, musí být po technické a bezpečnostní stránce tomuto provozu způsobilý. V objektu musí být na veřejně přístupném místě vyvěšena požární poplachová směrnice obsahující kromě důležitých telefonních čísel (150, 155, 158) informace, jak si počínat v případě vzniku požáru. Kromě toho je povinností správce objektu zajistit dostatečný počet pravidelně revidovaných hasicích přístrojů, jejichž typ (práškový, vodní, sněhový) se odvíjí od vnitřní dispozice objektu. U větších typů objektů (hotely, ubytovny apod.) se spolu s požární poplachovou směrnicí vyvěšuje i evakuační plán s vyznačenými směry únikových cest.

Vybavení takového objektu či místnosti musí být po technické stránce způsobilé k provozu – elektrická zařízení musí být pravidelně podrobena revizím, stejně jako např. otopná tělesa, kouřovody, plynovody a další. Za stav tohoto vybavení je zodpovědný majitel objektu (případně nájemce).

Pro bezpečný pobyt dětí v objektu je vhodné vypracovat krizový plán a traumatologický plán, jehož obsahem by měly být důležité kontakty a to jak na záchranné složky, tak na vedoucí pracovníky akce. Dále je doporučeno uvést stručný popis první pomoci v případě úrazu a seznam vybavení lékárničky. Většího účinku tohoto dokumentu lze dosáhnout jeho poutavým zpracováním, zejména grafickou nápadnou formou. [2, str. 87]

Místnosti určené pro pobyt dětí by měly splňovat tato kritéria:

- doporučená výška místnosti 3 metry, minimálně 2,1 metru,
- 2 metry čtvereční nezastavěné plochy na osobu
- 15 metrů krychlových prostoru na osobu [12]

Tyto místnosti by měly být suché bez rizika výskytu plísní, světlé a pravidelně větrané. Příloha č. 3 vyhlášky 410/2005 Sb.²⁰ stanoví optimální teplotu pro pobyt dětí v místnostech určených k dlouhodobému pobytu (učebny, pracovny), a to 22 °C (± 2 °C).

Ačkoliv by se mohlo zdát, že pobyt v objektu je pro děti relativně bezpečný, není tomu tak. Velká část úrazu v objektech je způsobena vlastní nekázní dítěte (běhání po chodbách, klouzání se po podlahové krytině, jízda po zábradlí schodiště apod.). Proto je důležité důsledně dbát na dodržování stanovených pravidel bezpečnosti akce a případné prohřešky okamžitě řešit.

5.2.2 Bezpečnost při pohybu na pozemní komunikaci

a) Přeprava dětí vlakem, nebo jiným prostředkem hromadné dopravy

Využití prostředku hromadné dopravy je relativně bezpečným způsobem přepravy osob, přesto je však nutné dodržovat určitá pravidla. Jedině tak je vysoká šance na úspěšné realizování cesty.

Při přípravě cesty prostředkem hromadné dopravy vedoucí akce připraví veškeré podklady vztahující se k přepravě, zejména přesné časy odjezdu zvoleného dopravního prostředku, včetně místa, odkud bude odjíždět (při plánování odjezdu z autobusového nádraží je vhodné zjistit stanoviště, od kterého bude odjezd uskutečněn), číslo spoje a čas odjezdu náhradního spoje pro případ neplánovaného zpoždění, nebo vzniku jiné skutečnosti neumožňující přepravu.

Při pohybu na nástupišti, zejména krátce před příjezdem vlaku nebo autobusu, musí vedoucí pracovník věnovat zvýšenou pozornost dětem, v opačném případě hrozí riziko zachycení dítěte příjezdějícím vozidlem a vznik těžkého zranění.

V dopravním prostředku je povinností všech cestujících dodržovat přepravní řád a dbát pravidel slušného chování. Vedoucí by měl mít přehled, kde se jemu svěřené osoby nacházejí a důsledně dbát na dodržování bezpečnosti přepravy. Při jízdě vlakem nedovolit dětem nevyklánět se z oken a ani z nich nevyhazovat předměty, nepřekážet

---

²⁰ Vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení

ostatním cestujícím v pohybu ve voze apod. Některé přepravní společnosti zakazují během jízdy konzumaci jídla a nápojů, toto platí zejména pro autobusovou dopravu. Cestující jsou povinni se uvedenou skutečností řídit, v opačném případě může dojít k vyloučení z přepravy.

Při opouštění vozidla by vedoucí osoba měla vystupovat jako poslední a provést kontrolu, zda všechny děti vystoupily a zda se ve vozidle nenacházejí žádné zapomenuté předměty patřící dětem ze skupiny.

b) Přesun skupiny chodců (děti) po ulici

Osoby pohybující se po chodnících, jakožto i po stezkách pro pěší, se automaticky stávají účastníky provozu na pozemních komunikacích a tuto skutečnost musí respektovat. Zároveň jsou povinny řídit se pravidly určenými pro pohyb po pozemních komunikacích stanovené zákonem č. 361/2000 Sb.²¹

Při organizovaném přesunu se skupinou dětí po ulici nebo silniční komunikaci musí osoba zodpovědná za kolektiv mladistvých dbát zvýšené opatrnosti. Silniční komunikace se přechází kolmo a v přehledném úseku. V případě, že se do 50 metrů od zamýšleného místa přechodu komunikace nachází přechod pro chodce (event. podchod nebo nadchod), je povinností chodce tento přechod využít. Před vstupem do silniční komunikace je chodec povinen rozhlédnout se a v žádném případě neohrozit ostatní účastníky silničního provozu. Nesmí vstoupit do vozovky v případě, že se k přechodu blíží vozidlo se spuštěným modrým výstražným světlem.

Z výchovného hlediska dětí je žádoucí, aby vedoucí povinnosti spjaté s pohybem po pozemních komunikacích bez výjimky respektoval - dítě tak získává správný morální příklad.

Přecházení přes silniční komunikaci s dětmi se provádí vždy najednou a pohromadě, děti vstupují do vozovky až na výzvu vedoucího pedagogického pracovníka, který má oprávnění zajistit bezpečný přechod přes vozovku zastavením provozu červeným terčem.

c) Přesun skupiny chodců (děti) po silniční komunikaci

Chodec je povinen přednostně využívat k chůzi chodník nebo stezku pro chodce. [12, § 53]

---

²¹ Zákon č. 361/2000 Sb, o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

Pro vedené kolektivy dětí je z bezpečnostních důvodů výhodnější cestu po pozemní silniční komunikaci maximálně omezit, případně se jí úplně vyhnout. Pokud ale není jiná možnost přesunu, jsou chodci povinni využít k chůzi levou krajnici komunikace, případně levý okraj vozovky. Při chůzi po pozemní komunikaci mohou jít vedle sebe maximálně dva chodci, v úsecích nepřehledných, nebo jinak nebezpečných se chodci přesouvají pouze jednotlivě za sebou.

Za snížené viditelnosti musí být organizovaná skupina chodců označena vpředu neoslňujícím bílým světlem, vzadu neoslňujícím červeným světlem. Lze také použít reflexní vesty nebo oděv z retroreflexního materiálu. [12, § 56]

Vstup a chůze po silnici pro motorová vozidla a dálnici jsou pěším osobám zakázány.
[12, § 35 a § 38]

d) Pohyb ve městech a obcích

Prostředí měst a obcí se vyznačuje specifickými riziky. Děti pohybující se v tomto prostředí ať už jednotlivě, nebo ve skupinkách, musí být seznámeny se všemi hrozbami, kterým se mohou vystavit. Vedoucí pracovník by měl mít dostatečné informace o charakteru prostředí, ve kterém se děti budou pohybovat, zejména o nebezpečných oblastech (staré stavby, staveniště, výkopy, opuštěná místa apod.) a upozornit na nutnost se těmto místům vyhýbat.

Dětem může být povolen rozchod. V tom případě musí vedoucí pracovník stanovit místo a čas srazu a předat instrukce pro případ, že se některé z dětí ztratí.

5.2.3 Obecné zásady bezpečnosti akcí konaných v přírodě

Plánování a příprava akce

Povinností vedoucí osoby mimoškolní akce je sestavit její stručný plán a plán organizačního zajištění, který podléhá schválení vedení pořádací organizace. Zároveň je doporučeno i pro dvoudenní akci zpracovat přihlášku dítěte na akci, prostřednictvím které je zákonný zástupce srozuměn s průběhem akce a zároveň vyjadřuje souhlas s účastí dítěte. Pro organizaci jsou správně vyplněné přihlášky výhodné především z důvodu právního krytí. [2, str. 107]

Předpokladem zdárného průběhu akce je její svědomitá příprava. Vedoucí pracovník by měl v zájmu bezpečnosti své i svěřených dětí:

- pro pořádání akce zvolit takové prostředí, které mu bude dobře známo a které bude přiměřené fyzickým i psychickým schopnostem všech účastníků,
- vzít v úvahu všechny možné situace, které v terénu mohou nastat (změny počasí, předčasné ukončení akce během pochodu, ztráta osob, změna programu, náhradní nocleh apod.) a na jejich základě stanovit možná krizová řešení,
- před odjezdem poskytnout rodičům telefonní kontakt na zodpovědnou osobu pro případ vzniku nepředvídané situace.
- zajistit lékárníčku²² a základní zdravotnický materiál pro případ úrazu
- zajistit dostatečný počet instruktorů účastnících se akce. Metodický pokyn MŠMT²³ stanovuje pro sportovně-turistické kurzy 1 dospělou osobu na 15 dětí, do 30 účastníků však nejméně 3 plnoleté osoby.
- provést kontrolu výzbroje a výstroje dětí. Toto pravidlo platí zejména pro horolezecké, lyžařské, vodácké, cyklistické a jiné kurzy podobného charakteru,
- mít k dispozici zdravotní průkazy všech účastníků akce.

Průběh akce – pobyt v terénu

Na co je důležité nezapomenout:

- Před odchodem na túru informovat účastníky akce o předpokládaném směru, cíli a délce pochodu.
- Zajistit aktuální mapové podklady zamýšlené cesty jako prostředek k zamezení ztráty orientace. Ve složitějším terénu je možné využít GPS navigaci. Je třeba si ale uvědomit, že se vzrůstající členitostí terénu dochází ke zhoršení příjmu signálu ze satelitů GPS a využití navigace tak může být značně omezeno.
- Během pochodu se celá skupina přemísťuje hromadně, vedoucí pracovník pravidelně provádí kontrolu počtu dětí. Závěr skupiny by měli tvořit nejvíce zdatní účastníci, optimálně vedoucí nebo praktikant. Tempo pochodu je vždy podřízeno nejslabší osobě.

²² Tuto povinnost přímo ukládá vyhláška č. 106/2001 Sb. ve znění vyhl. 148/2004 Sb.

²³ Metodický pokyn č.j. 37014/2005-25 k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy

- Důkladně se seznámit se systémem turistických značených cest. Pohyb po těchto cestách usnadňuje pásové značení (viz příloha č. 3), které je zřizováno členy Klubu českých turistů. Značení je tvořeno třemi vodorovnými pruhy umístěnými nad sebou o celkovém rozměru 100 x 100 mm, přičemž okrajové pruhy jsou bílé, prostřední pruh je barevný.²⁴ Značky jsou v terénu namalovány na výrazných místech (strom, balvan, budova apod.) v intervalech maximálně 250 m tak, aby byly bezpečně viditelné. V místech, kde je obtížné značku umístit (louky, mýtiny) se používá tzv. značkařského kolíku.

O změně směru značené cesty informují pásové značky ve tvaru šipky s hrotem směřujícím do směru dalšího pokračování cesty. Turisticky pozoruhodná místa (vyhlídka, studánka, jeskyně apod.) používají zvláštní značku.

Rozcestí turistických cest, nebo místa významná pro turistiku, jsou vybavena rozcestníky s bílou místopisnou tabulkou a turistickými směrovkami stejné barvy určujícími vzdálenost v kilometrech k dalšímu cíli (v SR se tato vzdálenost udává v hodinách).

- Ujistit se o schůdnosti plánované trasy. V některých oblastech (většinou národní parky a chráněné krajinné oblasti) může být vstup pěším návštěvníkům na turistické cesty v určitém období roku omezen!
- V lese ani v jeho bezprostřední blízkosti nikdy nerozdělávat oheň. Obzvláště v letních měsících hrozí riziko požáru, který může vzniknout i díky špatně uhašenému ohništi vlivem prohoření pod povrchem země. Dodržovat pravidla chování v lese stanovená zákonem č. 289/1995 Sb.²⁵
- K pití je určen pouze takový zdroj vody, který není zdravotně závadný. O využití takového zdroje vody rozhoduje na základě předem známých informací vedoucí.
- V případě sběru hub a jejich následné konzumace je povinnost vedoucího tyto houby předem zkontrolovat z hlediska jejich zdravotní nezávadnosti!
- Dbát na hygienu a zdraví dětí, případná poranění bezprostředně ošetřit a tuto skutečnost zaznamenat do příslušné dokumentace. V případě alergické reakce na bodnutí hmyzem včas zajistit podání protilátky. Některá klíšťata jsou přenašeči

²⁴ V ČR se pro značení turistických cest používá škála 4 barev – modrá, červená, žlutá zelená. Některé státy používají dalších barev (např. Polsko - černá).

²⁵ Zákon č. 289/1995 Sb., Lesní zákon

lymské boreliózy a dalších chorob, proto je nezbytné ránu po odstranění klíštěte dále sledovat, inkubační doba chorob může být i několik týdnů.

- Vyvarovat se přímého kontaktu dětí s volně žijícími zvířaty. V některých případech vzniká riziko nákazy vzteklinou (platí zejména volně žijících zvířat, která ztratila plachost).
- Při průchodu nebezpečnými místy (potoky, suťová pole, prudké srázy apod.) dbát zvýšené opatrnosti a nevstupovat do míst, do kterých je vstup výslovně zakázán (lomy v provozu, lavinová pole, oblast s důlními propady, opuštěná důlní díla apod.).
- Akce pořádané v horském terénu jsou náročné a vyžadují důsledné plánování s ohledem na věk účastníků, jejich síly a schopnosti, časové rozvržení. V horách hrozí mnohem vyšší riziko zranění, ať už vlivem charakteru terénu, nebo povětrnostních vlivů. Vedoucí nebo instruktor dětského kolektivu musí disponovat základními znalostmi o problematice pobytu v horách.

5.2.4 Nebezpečí v horách

Během túry se může z bezoblačného a relativně teplého počasí během pár desítek minut vytvořit silná sněhová bouře doprovázená prudkým větrem, srážkami a rychlým poklesem teploty. V zimním období je největší hrozbou ve vrcholových partiích hor mlha spojená se sněhovou vánicí, během které dochází ke snížení viditelnosti na pár metrů. Zasněžený terén se jeví plošší - ztrácí své obrysy a zvyšuje se nebezpečí ztráty orientace.

Doprovodným jevem mlhy je ledovka, jejíž tloušťka může být i několik centimetrů. Pád na ní je velice nebezpečný, je těžké ho zbrzdít, nebo usměrňovat a hrozí riziko zřícení do propasti (např. v Krkonoších Kotelní jámy, Labský důl apod.). Jestliže dojde během túry k náhlému zhoršení počasí, doporučuje Horská služba neopouštět tyčové značení a vyhledat úkryt v nejbližší horské boudě. Vedoucí by měl počítat i se skutečností, že při zhoršených povětrnostních podmínkách se zastavuje provoz lanových drah a lyžařských vleků.

Letní období se v horách vyznačuje bouřkovou aktivitou a četnými dešťovými srážkami. Bouřky jsou nejnebezpečnější na hřebenech – na náhorních pláních je turista nebo skupina turistů ideální cílem blesku, proto je v případě blížící se bouřky téměř „životně“ důležité okamžitě opustit hřeben a sestoupit do údolí.

Zvláště nebezpečnými oblastmi pro zimní turistiku jsou lavinové svahy. Horská služba tyto oblasti v období zvýšeného nebezpečí výskytu lavin uzavírá, každá taková oblast je zřetelně označena výstražnými tabulemi a vstup do ní je zakázán. V ČR se jedná především o oblasti

v Krkonoších a Jeseníkách. Mimo vysledované lavinové oblasti však může dojít k pádu laviny na každém svahu o sklonu větším než 20°. Samozřejmě zde figurují další faktory, jako členitost terénu, povětrnostní podmínky, charakter sněhového profilu apod.

Vybavení pro horskou turistiku

Vedoucí pracovník by měl před odchodem na túru zkontrolovat vybavení účastníků (za jasného počasí opalovací krém a sluneční brýle – hrozí nebezpečí tzv. sněžené slepoty, náhradní oblečení pro případ náhlé změny počasí - čepici, rukavice, pláštěnku apod.). V zimě je doporučeno více vrstev funkčního oblečení, než jedna silná – zlepší se tak odvod potu z těla, nedochází ke snížení hybnosti a lépe se reguluje povrchová tělesná teplota.

Doporučeným základním vybavením pro turistiku v horách jsou:

- Mobilní telefon s důležitými kontakty na záchranné složky,
- píšťalka,
- spolehlivá svítilna,
- termoizolační fólie,
- lano,
- lékárnička. [2, str. 124]

Základní pravidla pro pobyt a pohyb v horách upravuje tzv. desatero Horské služby (viz příloha č. 4).

5.3 Sportovně turistické kurzy

5.3.1 Lyžařský výcvikový zájezd

Za přípravu, průběh a zabezpečení odpovídá vedoucí lyžařského výcviku, jehož úkolem je příprava a organizace dne a koordinace práce instruktorů. Zároveň musí disponovat znalostmi a potřebnými dovednostmi nutnými pro výkon své funkce. Zároveň vykonává pedagogický dozor. [3, str. 32]

V zájmu zajištění vyšší bezpečnosti dětí a lepší organizaci může mít jeden instruktor v družstvu maximálně 15 členů. Pokud je kurz tvořen 30 a více členy, musí být přítomen zdravotník.²⁶

Pro výcvik musí být voleny svahy s přijatelným sklonem (rozhodně ne lavinové); jejich volba je závislá na schopnostech žáků. Pro výcvik není dovoleno užívat neupravené svahy! Sjezdové tratě si volí instruktor – volba závisí na sněhových podmínkách a zdatnosti žáků. [3, str. 32]

Před nástupem na výcvik je povinností instruktora sdělit bezpečnostní pokyny a ověřit výzbroj a výstroj všech účastníků v družstvu. Pro lyžařský výcvik sjezdového lyžování je dovoleno využívat pouze takový typ vázání, které zabraňuje samovolnému rozjetí uvolněné lyže. Bezpečnostní přilba není povinná, nicméně z hlediska bezpečnosti a minimalizace případného zranění se doporučuje.

Při sjíždění sjezdové tratě je třeba volit takový styl jízdy, při kterém má žák své lyže plně pod kontrolou a neohrožuje ostatní lyžaře. Při skupinovém sjezdu je vhodné využívat pouze část sjezdové dráhy vzhledem k jejímu využití i ostatními lyžaři. Zastavit na sjezdové trati lze pouze na přehledných místech, v opačném případě hrozí riziko srážky a zranění dalšího lyžaře. Při sjíždění zvláště obtížného úseku zastavují žáci na předem dohodnutých místech.

Při použití lyžařského vleku nebo lanové dráhy je třeba seznámit žáky se zásadami bezpečnosti provozu na těchto zařízeních. Nastupovat a vystupovat lze pouze v místech k tomu určených, při jízdě je zakázáno vybočovat ze stopy a houpat se na unašeči. V případě pádu musí lyžař okamžitě uvolnit stopu.

Při výcviku běžeckého lyžování musí být dodržována stopa, konec družstva tvoří další instruktor, nebo dobrý a odpovědný lyžař, který sleduje pomalejší žáky a určuje tempo družstva. Za zhoršených meteorologických podmínek udržují lyžaři mezi sebou vzdálenost maximálně 4 metry (má být zajištěn vizuální kontakt s další osobou) a důsledně sledují tyčové značení. V žádném případě neopouštějí stopu. [3, str. 33]

Doporučenou dobu výcviku stanovuje vyhláška č. 106/2001 Sb.²⁷ Zátěž smí probíhat maximálně 6 hodin denně (s výjimkou celodenních výletů), děti do 12 let musí mít po 90 minutách 15 minut přestávku. [13, § 8]

---

²⁶ Do 30 osob v kurzu není přítomnost zdravotníka vyžadována, nicméně se jeho přítomnost vzhledem k zajištění případné zdravotní péče doporučuje.

²⁷ Vyhláška č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti

V případě úrazu nebo nehody kontaktuje zodpovědná osoba záchrannou službu na tel. čísle 155. Zdravotnická záchranná služba tuto informaci dále předává konkrétnímu okrsku Horské služby, která zajistí základní ošetření a svoz zraněného k vozidlu záchranné služby.

5.3.2 Vodácké kurzy

Koupání

Koupání je možné pouze na vyhrazených místech, kde není zakázáno. Vedoucí nebo instruktor však musí předem osobně takové místo ověřit, vymežit prostor, ve kterém se žáci mohou koupat a učinit taková opatření, aby byl schopen všechny děti sledovat. Družstvo vedené jedním pedagogickým pracovníkem může být tvořeno maximálně 10 osobami. Po ukončení koupání a v jeho průběhu provádí vedoucí pracovník nebo instruktor pravidelnou kontrolu počtu dětí. [13, čl. 17]

Voda určená pro koupání nepodléhá hygienickému schvalování. Pokud by však sloužila jako prostředek hygieny účastníků akce, musí odpovídat hygienickým požadavkům uvedeným ve vyhlášce č. 135/2004 Sb.²⁸ Po koupání v hygienikem nekontrolované vodě je však třeba se co nejdříve omýt v čisté vodě.

Při využívání přírodních koupališť je důležité respektovat několik základních pravidel:

- ke koupání využívat pouze známé a prověřené vody,
- zakázat dětem přibližovat se k plavidlům a k plavebním znakům,
- dodržovat zákaz koupání v okruhu 100 m od mostů, jezů, plavebních komor, přístavišť a podobných zařízení. [2, str. 162] Mnoho smrtelných nehod bylo způsobeno nekázní plavců při pohybu v těchto místech (obzvláště pod jezy ve vodním válci),
- zákaz skoků z výšky do vody v neznámých vodách, nedoporučuje se ani z „oficiálních“ skokanských můstků (nebezpečí úrazu páteře),
- dbát na hygienu dětí – po koupání je třeba omýt se v prověřené a zdravotně nezávadné vodě,

---

²⁸ Vyhláška č. 135/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích

- nikdy neorganizovat noční koupání, zodpovědná osoba tak ztrácí přehled o pohybu dětí ve vodě, zvyšuje se riziko úrazu nebo utonutí.

Zároveň je nutné zohlednit fyzický stav dětí, teplotu vody a počasí. Během koupání dbát na pořádek, kázeň a dostatečný dozor nad koupajícími

Oragnizování vodáckého kurzu

Vést vodácký kurz smí pouze osoba starší 18 let, řádně proškolená a kvalifikovaná. Počet osob na jednoho instruktora se zde na rozdíl od jiných mimoškolních akcí zřetelně liší – na jednoho instruktora zde spadá skupina o maximálním počtu pěti osob. Všichni účastníci výcviku musí mít plovací vesty, v případě prudších toků i přilby. Osoby, které jsou neplavci, se nesmí takové akce účastnit.

Vodní trasa by se měla opět volt s ohledem na schopnosti dětí a aktuální stav vody. S dětmi rozhodně nesjíždět zakázaná nebo nebezpečná místa, plavbu je třeba ukončit včas před západem slunce. Posádky lodí je vhodné tvořit kombinací z dětí méně zkušených a zkušených.

Vedoucí kurzu je odpovědný za bezpečné provedení plavby podle zákona č. 114/1995 Sb.²⁹ a vyhlášky č. 344/1991 Sb.³⁰

5.3.3 Plavecké kurzy

Výuku plavání mohou zajišťovat pouze organizace splňující přísné hygienické normy a vybavené kvalifikovaným pedagogickým personálem. O výběru takové organizace vždy rozhoduje ředitel školy vždy s ohledem na splnění výše uvedených podmínek. V případě, že výuka plavání probíhá mimo školu, nesou odpovědnost za děti pedagogičtí pracovníci, kteří děti na kurz doprovází. Během výuky jsou za děti odpovědní pracovníci organizace zajišťující plaveckou výuku.

Žáci jsou před zahájením kurzu rozděleni do družstev maximálně po 15 osobách. Každé družstvo může být tvořeno maximálně 15 žáky (plavci), nebo 10 žáky (neplavci). Instruktor musí věnovat zvýšenou pozornost neplavcům, vhodné je vyčlenit takové skupině samostatný prostor s vhodnou hloubkou vody. [14, čl. 14]

---

²⁹ Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě

³⁰ Vyhláška č. 344/1991 Sb., kterou se vydává Řád plavební bezpečnosti na vnitrozemských vodních cestách České a Slovenské Federativní Republiky

5.4 Krátkodobé akce – soutěže, přehlídky

Za bezpečnost a ochranu zdraví žáků během dopravy na soutěže a ze soutěží plně odpovídá škola, pokud se ovšem zákonný zástupce se školou nedohodne jinak. V průběhu soutěže přebírá zodpovědnost za dítě (žáka) organizátor akce, který zajišťuje podmínky pro bezpečný průběh soutěže nebo přehlídky a zároveň zahajuje nebo ukončuje akci. Organizátor akce je zároveň povinen zajistit žákům v případě potřeby vhodné ochranné potřeby.

V případě některých sportovních, nebo uměleckých soutěží, může být organizačním řádem ustanovena plně odpovědnou osobou za žáky vysílající škola. [14, čl. 19]

5.5 Pořizování fotografické dokumentace akce

Při pořizování záznamu z akcí je nutné brát v úvahu zákon o ochraně osobních údajů³¹, neboť zachycený obrazový materiál je citlivým údajem dítěte a jeho zveřejnění ze zákona podléhá písemnému souhlasu zákonných zástupců nezletilé osoby. [2, str. 74]

---

³¹ Zákon č. 101/2000 Sb.

6 Mimořádné situace

I přes veškerou možnou snahu a maximální prevenci může dojít během akce ke vzniku mimořádné události, která může ohrozit zdraví nebo životy účastníků. Vedoucí akce si musí být vědom skutečnosti, že zodpovídá za zdraví a životy dětí, které se zatím neumí o sebe plnohodnotně postarat.

Pokud však k takové situaci dojde, je třeba v první řadě zachovat chladnou hlavu a zabránit vzniku paniky. Došlo-li ke vzniku úrazu, je zákonnou povinností³² každého občana poskytnout první pomoc. Každý, kdo odmítne poskytnout první pomoc, může být podle Trestního zákona stíhán za „neposkytnutí pomoci“ osobě nacházející se v ohrožení života, nebo jevící vážné poruchy zdraví. [2, str. 201]

6.1 Úrazy žáků

Jedná se o úrazy, které vznikly žákům během vzdělávacího procesu, nebo při výkonu činností s ním souvisejících. Takovým však není úraz, ke kterému došlo cestou do školy, nebo na místo zahájení mimoškolní akce. [14, čl. 21]

Dojde-li ke vzniku úrazu, je vhodné postupovat následovně:

- I. odstranit příčiny úrazu a zabránit dalšímu ohrožení,
- II. zajistit první pomoc postiženému,
- III. zajistit přepravu k lékaři,
- IV. sepsat protokol o události,
- V. ohlásit událost pořádající organizaci, rodičům atd.

V případě, že dojde ke vzniku úrazu s následkem smrti, nebo úrazu, důsledkem kterého je nepřítomnost dítěte ve škole nebo školském zařízení, je škola nebo školská organizace povinna dle vyhlášky č. 64/2005 Sb.³³ sepsat o události záznam o úrazu. [4, str. 101] Tento záznam, jehož vzor je uveden v příloze č. 5, musí obsahovat:

- a) jméno zraněného, datum jeho narození,
- b) datum a čas, kdy k úrazu došlo,

---

³² Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, § 9 odst. 4 písm. b)

³³ Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů

- c) místo vzniku úrazu,
- d) popis úrazu,
- e) příčinu vzniku úrazu,
- f) kým byl úraz způsoben,
- g) kdo byl povinen vykonávat dozor nad zraněným před vznikem úrazu,
- h) kdo a jakou poskytl první pomoc,
- i) komu byl úraz nahlášen,
- j) identifikační údaje svědků úrazu včetně jejich adres,
- k) kdo vypracoval zápis,
- l) datum a čas pořízení záznamu,
- m) podpisy všech zúčastněných osob (zapisovatel, svědci, příp. zraněný) [15, § 2]

V ostatních případech jsou úrazy evidovány v knize úrazů (viz. příloha č. 6). Každý takový úraz musí být zaznamenán nejpozději do 24 hodin od jeho vzniku. Zapisuje se:

- a) pořadové číslo úrazu,
- b) jméno a příjmení, datum narození zraněného (zraněných),
- c) popis úrazu,
- d) popis události, při které k úrazu došlo,
- e) zda byl úraz ošetřen, případně kým a jak,
- f) podpis zaměstnance školského zařízení, jenž provedl zápis,
- g) další údaje, pokud jsou k sepsání zápisu důležité.

6.2 Dopravní nehody

Dopravní nehodou rozumíme událost, ke které došlo při provozu na pozemních komunikacích, například srážka s jiným vozidlem, nebo jiný incident, při kterém došlo k hmotné škodě na majetku, případně vzniku úrazu, nebo usmrcení osoby.

Postup účastníků dopravní nehody stanovuje § 47 zákona č. 361/2000 Sb.³⁴ Účastníci jsou povinni:

- a) po nehodě neprodleně zastavit vozidlo,
- b) zdržet se po nehodě konzumace alkoholických nápojů a jiných podobných látek,
- c) učinit taková opatření, aby nebyla ohrožena bezpečnost provozu na pozemní komunikaci,
- d) podle potřeby poskytnout první pomoc,
- e) prokázat si navzájem s ostatními účastníky nehody totožnost,
- f) v případě, že škoda na vozidle převyšší 50 000 Kč, ohlásit nehodu policii a setrvat na místě nehody až do jejího příjezdu,
- g) ihned po nehodě zajistit svědky nehody. [12, § 47]

Dopravní nehodou naopak není situace, kdy došlo ke kolizi vozidel bez vzniku hmotné škody nebo zranění, případně k samostatnému pádu osoby jedoucí na kole, kolečkových bruslích nebo lyžích.

6.3 Požár

Při zpozorování rozvíjejícího se požáru je každá osoba povinna zamezit jeho šíření. Pokud to však není v jejich silách, oznámí tuto skutečnost Hasičskému záchrannému sboru na telefonním čísle 150, příp. 112. Při oznamování požáru je nutné uvést místo požáru, co hoří, co je požárem ohroženo, telefon a jméno osoby hlásící požár (u telefonu je nutno vyčkat na zpětný dotaz).

Na každý, i malý a úspěšně vlastními silami uhašený požár, se vztahuje ohlašovací povinnost. Požár musí být nahlášen nejbližšímu operačnímu středisku Hasičského záchranného sboru nebo policii, která provede kvalifikovanou kontrolu, případně další zabezpečení požářiště.

---

³⁴ Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

7 Provedená šetření naplňování BOZP mimoškolních akcí ve vybraných školách

7.1 Charakteristika výzkumu

V praktické části bakalářské práce jsem se zaměřil na problematiku zajištění mimoškolních akcí z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví a míru úrazovosti žáků s ní související. Výzkum jsem vzhledem k počtu respondentů prováděl formou řízeného rozhovoru s vedoucími pracovníky (eventuelně jejich zástupci) pěti základních škol. Vyhodnocení výzkumu uvádím v závěru práce.

Provedený výzkum poukazuje na úroveň znalostí předpisů vztahujících se k bezpečnosti mimoškolních akcí včetně míry naplňování těchto předpisů a zároveň podává informaci o nejčastějších příčinách úrazů žáků při mimoškolních akcích.

7.2 Hlavní a dílčí cíle výzkumu

Hlavním cílem praktické části práce je zjistit a vyhodnotit, do jaké míry jsou na vybraných základních školách zajištěny mimoškolní akce z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví žáků a následně navrhnout doporučení pro případné zlepšení. S naplňováním BOZP na mimoškolních akcích přímo souvisí znalost předpisů, které tuto oblast upravují. Teoretická část bakalářské práce obsahuje podstatné informace, z nichž většina by měla být známa všem pedagogickým pracovníkům takové akce organizujícím. V praxi jsou tyto informace zprostředkovány koncovému uživateli formou zákonů, vyhlášek a metodických pokynů. Je tedy otázkou, zda se toto řešení zdá být ideálním a zda není možné práci s těmito podklady usnadnit.

Tato myšlenka mě vedla k určení dílčích cílů práce - zjištění názoru pedagogických pracovníků na přehlednost právních norem upravujících BOZP pro oblast mimoškolních akcí a vyhodnocení nejčastějších příčin úrazů dětí během mimoškolních akcí. Je pravděpodobné, že úrazovost na akcích pořádaných školou bude mít vazbu na úroveň znalosti a orientace v problematice BOZP.

7.3 Provedení výzkumu

Rozhovory jsem realizoval v období leden - březen roku 2012 s deseti respondenty na pěti náhodně vybraných základních školách podobného typu na kolínsku. Ve všech případech mi bylo i přes značnou časovou vytíženost respondentů plně vyhověno.

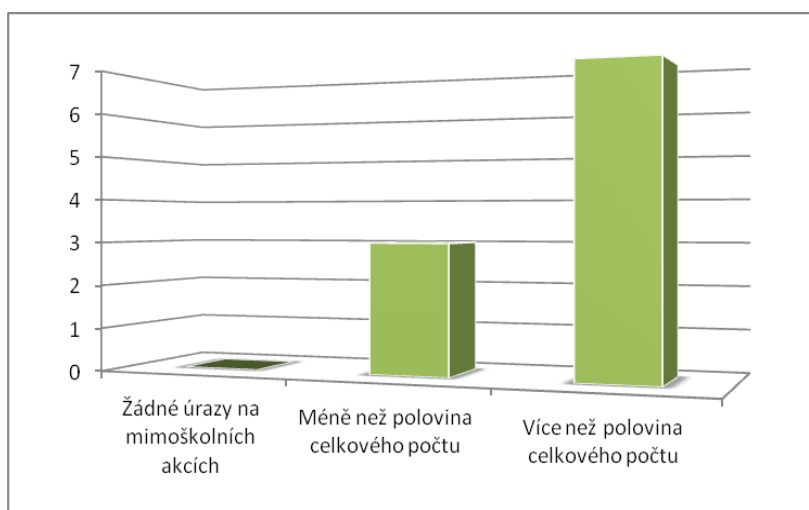
Před samotným výzkumem jsem provedl pilotní testování rozhovoru, na základě kterého byl doplněn o další otázky, přičemž některé z otázek byly upraveny. Rozhovor proběhl na základě telefonické domluvy a následné osobní návštěvy dané organizace. Celý výzkum je veden anonymně na základě přání části z oslovených škol, délka trvání jednoho rozhovoru nepřesáhla 30 minut. Ve většině případů mi bylo umožněno nahlédnout do směrnic pro zajištění organizace mimoškolních akcí, obzvláště lyžařských výcvikových zájezdů, škol v přírodě a kurzů plavání. Z poznatků získaných studiem předložené dokumentace jsem v některých případech vycházel v teoretické části práce.

Řízený rozhovor je tvořen celkem 17 otázkami (viz příloha č. 8), jejichž předmětem je úroveň zajištění BOZP, úrazovost žáků na mimoškolních akcích a úroveň orientace v právních předpisech BOZP. Otázky zahrnuté v rozhovoru jsou z větší části uzavřené, pro možnost lépe vyjádřit názor jsou v rozhovoru zařazeny také otázky polozavřené. Vyhodnocení jsem provedl zvlášť pro každou skupinu otázek a pro větší přehlednost doplnil grafy.

7.4 Vyhodnocení rozhovorů

7.4.1 Oblast úrovně zajištění BOZP na mimoškolních akcích

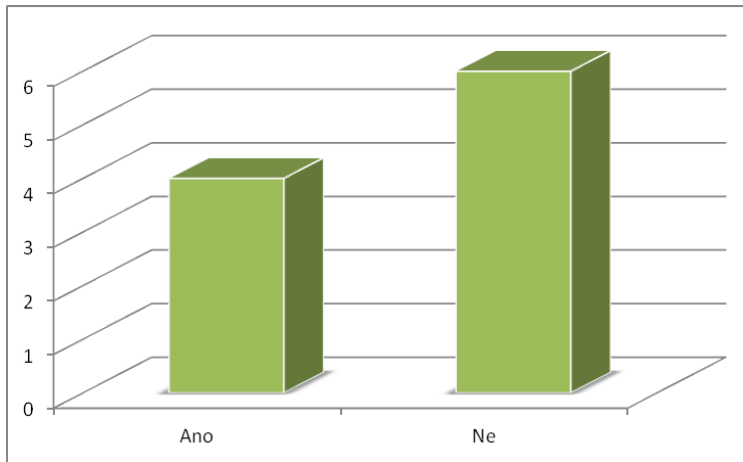
Otázka č. 3: *Jaký je poměr úrazů vzniklých na mimoškolních akcích vůči úrazům, ke kterým došlo ve škole? (během loňského šk. roku 2010/2011)*

Účelem této otázky bylo určit situaci, během které dochází k častějším úrazům. Odpověď jasně poukazuje na možný problém s bezpečnostní práce na akcích pořádaných mimo školu

Graf 1: Poměr úrazovosti na mimoškolních akcích k úrazům vzniklým ve škole

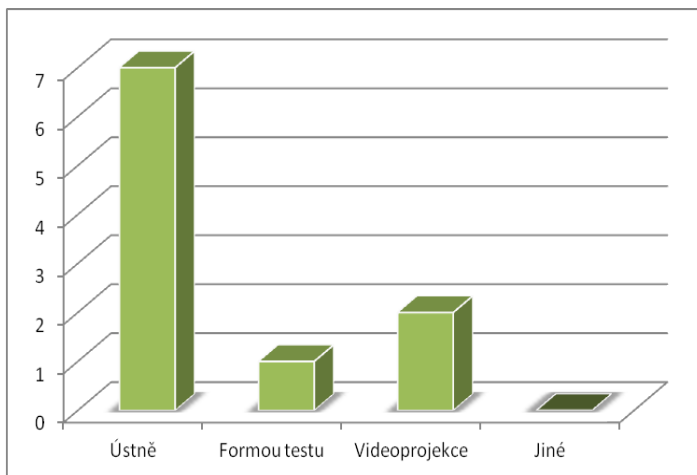
Otázka č. 5: *Využívá Vaše škola některých preventivních programů?*

Významný vliv na osvojení pravidel BOZP dětmi má účelná prevence. Školy ji ve většině případů aplikují ve formě různých akcí pořádaných externími organizacemi. Pro žáky je tento způsob osvěty velkým přínosem.

Graf 2: Využívání preventivních programů školou k osvětě žáků

Otázka č. 6: Jakým způsobem provádíte poučení dětí před mimoškolní akcí

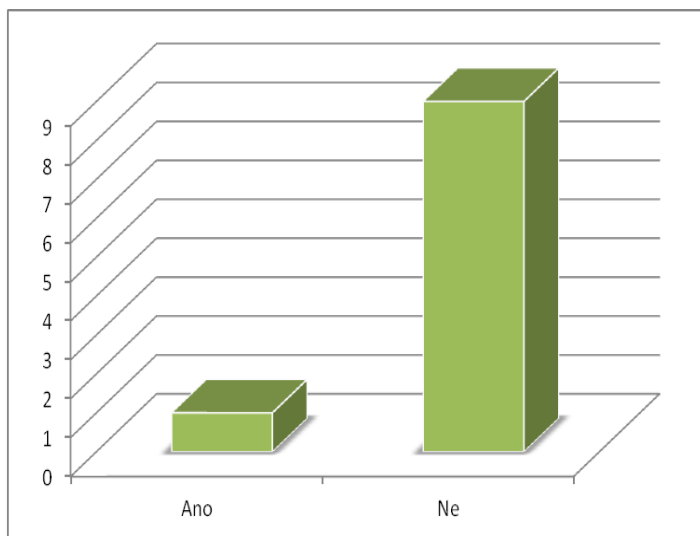

Otázka tohoto typu může hrát velkou roli při vyhodnocování výsledků – může se tak definovat účinná, nebo naopak méně spolehlivá metoda poučení dětí o BOZP.

Graf 3: Metoda poučení dětí o BOZP

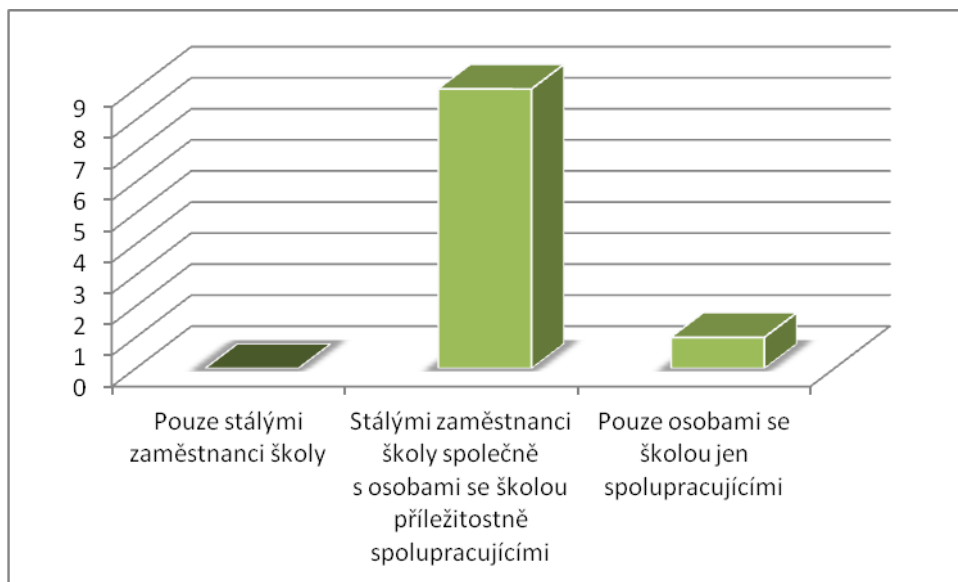
Otázka č. 13: Zajišťujete další rozvoj Vašich zaměstnanců v oblasti BOZP (mimo povinná školení)?

Výsledky uvedené otázky nejsou příliš pozitivní – zaměstnavatel by měl mít zájem na dalším vzdělávání svých zaměstnanců, a to platí i pro rozvoj v oblasti BOZP. Většina respondentů odpověděla na otázku negativně, zaměstnanci jsou tedy poučeni pouze při pravidelných ročních povinných školeních.

Graf 4: Možnost dalšího rozvoje zaměstnance v oblasti BOZP ze strany zaměstnavatele

Otázka č. 15: Personální obsazení mimoškolních akcí pořádaných Vaší školou je většinou zajištěno:

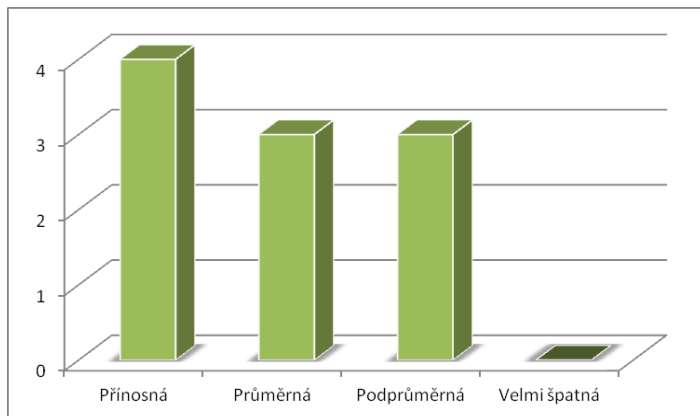

Graf 5: Personální zajištění akce

Dotazované školské organizace provádějí personální zajištění mimoškolních akcí převážně vlastními zaměstnanci, přičemž některé funkce zastávají i osoby, které se školou pouze

spolupracující. Školy s těmito osobami uzavírají většinou dohodu o provedení práce nebo dohodu o pracovní činnosti.

Otázka č. 16: *Jak byste hodnotil(a) úroveň pravidelných školení BOZP ve Vaší škole?*

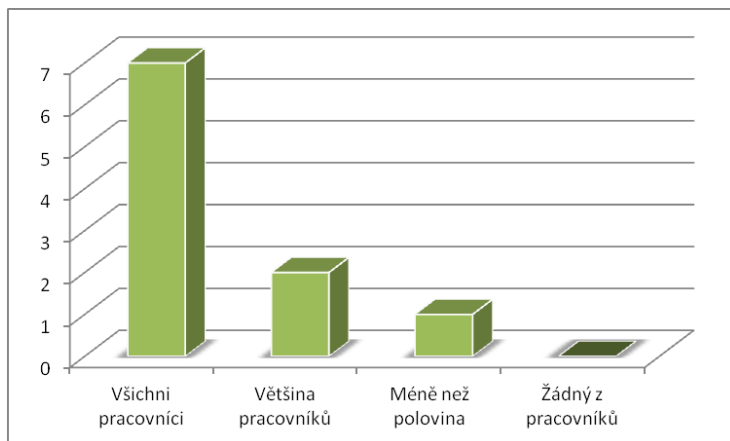
Graf 6: Úroveň periodických školení BOZP v organizaci

Ačkoliv čtyři respondenti ohodnotili úroveň periodických školení BOZP jako velmi přínosnou, pro ostatní organizace se jeví úroveň školení jako průměrná či podprůměrná. Tuto skutečnost může mít na vině nejen systém bezpečnostních školení, ale i nízký zájem ze strany zaměstnanců.

Ti následně nevykazují dostatečné znalosti a zvyšuje se riziko porušení

podmínek BOZP možného vzniku úrazu.

Otázka č. 17: *Disponují pedagogičtí pracovníci Vaší školy, kteří se účastní odborně zaměřených mimoškolních akcí, požadovanými kvalifikačními předpoklady? (instruktoři lyžování, vodních sportů apod.)*

Graf 7: Kvalifikovanost pedagogických pracovníků pro výkon specifické činnosti

Většina škol vykazuje plnou kvalifikovanost personálu potřebného k zajištění odborné akce z vlastních personálních prostředků. Tyto školy tak mají bezpečný přehled o osobnosti těchto instruktorů a jejich pedagogického vlivu na žáky.

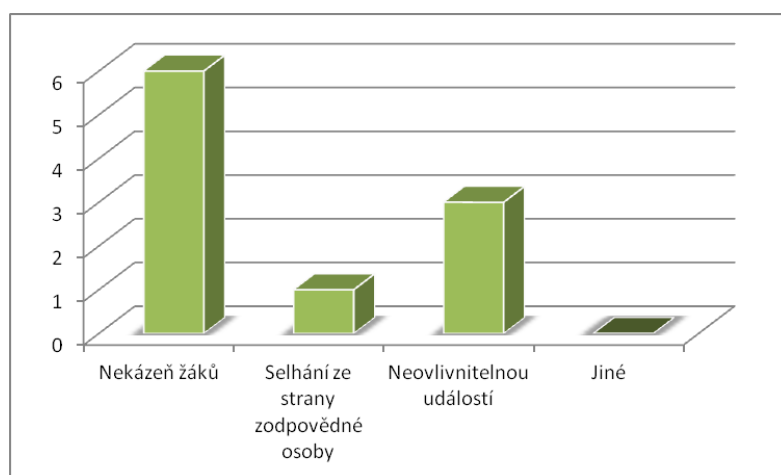
7.4.2 Oblast úrazovosti žáků

Otázka č. 2: V jakém časovém období pořádá Vaše škola mimoškolní akce nejčastěji?

Cílem otázky bylo získat konkrétnější informaci o charakteru mimoškolních akcí. Z této skutečnosti se posléze může odvodit příčina vzniku úrazů.

Shoda nastala u tří respondentů, kteří uvedli měsíc červen. Diskutovány byly i zimní měsíc, především období ledna. V tomto období je pořádáno nejvíce mimoškolních akcí – lyžařské výcvikové zájezdy v zimě a výlety, exkurze a jiné akce podobného charakteru v závěru školního roku. Děti se tak dostávají ve většině případů do neznámého prostředí a často si neuvědomují rizika, která jim hrozí.

Otázka č. 4: Čím byly úrazy na mimoškolních akcích převážně zaviněny?

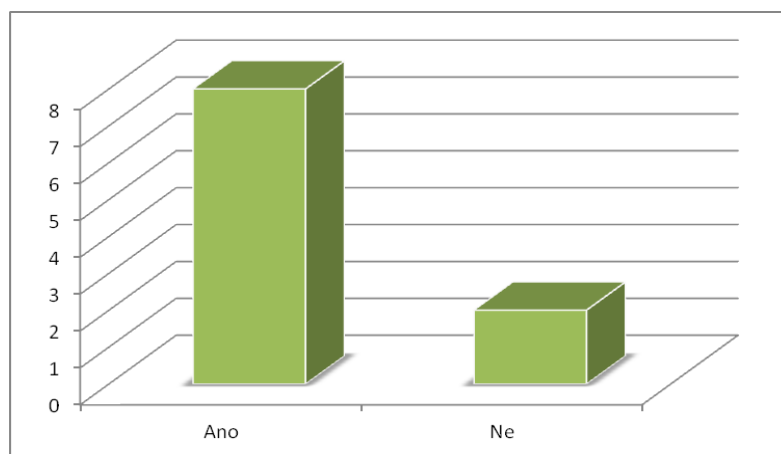

Většina respondentů uvedla jako nejčastější příčinu vzniku úrazu nekázeň žáků. Zde se nabízí možná příčina – nedostatečné poučení o BOZP.

Druhou nejčastější příčinou byla událost, kterou nemohla odpovědná osoba ani dítě odvrátit (závada na vázání, úraz na sjezdové dráze zaviněný jinou osobou apod.).

Graf 8: Příčiny úrazů žáků

Otázka č. 7: Provádíte u žáků ověření znalosti BOZP?

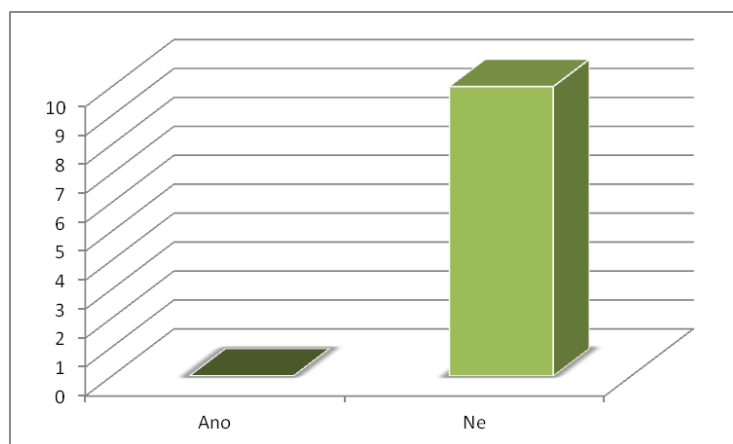

Graf 9: Ověřování znalostí BOZP u žáků

Zákon ukládá povinnost poučení zaměstnanců zaměstnavatelem v oblasti BOZP. Nejinak je tomu i v případě žáků. Abychom byli schopni posoudit, zda jsou žáci dostatečně poučení o bezpečnosti práce, je vhodné provést ověření. Osm respondentů potvrdilo ověření znalostí žáků, což lze hodnotit

velmi pozitivně. Tato skutečnost se pravděpodobně odrazí i na celkové úrazovosti škol v poměru ke školám, které tuto kontrolu neprovádějí.

Otázka č. 12: *Došlo vlivem nedbalosti BOZP v průběhu Vašeho funkčního období ke smrtelnému, nebo těžkému úrazu dítěte na mimoškolní akci?*

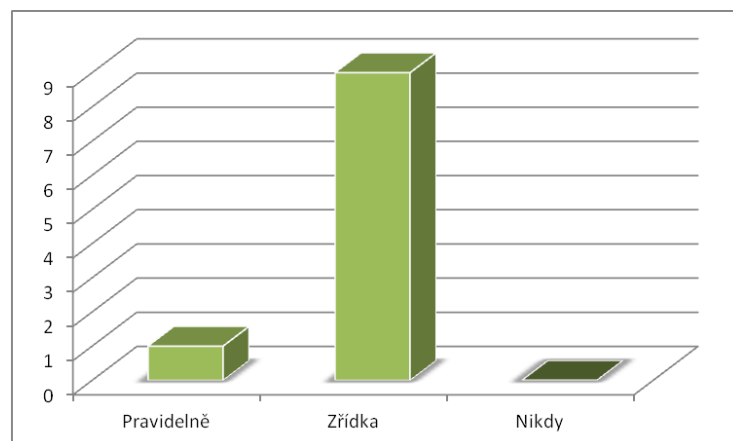

Graf 10: Těžké zranění nebo úmrtí dítěte zaviněné porušení BOZP

Všech deset dotazovaných odpovědělo, že v průběhu svého funkčního období nebyl zaznamenán žádný těžký úraz, nebo dokonce smrt dítěte.

Z tohoto faktu lze usuzovat na přijatelnou úroveň zodpovědnosti zaměstnanců školy na školních akcích a minimální, nebo žádné hrubé porušení BOZP.

Otázka č. 14: *Vyskytují se na mimoškolních akcích pořádaných Vaší školou sociopatologické jevy?*

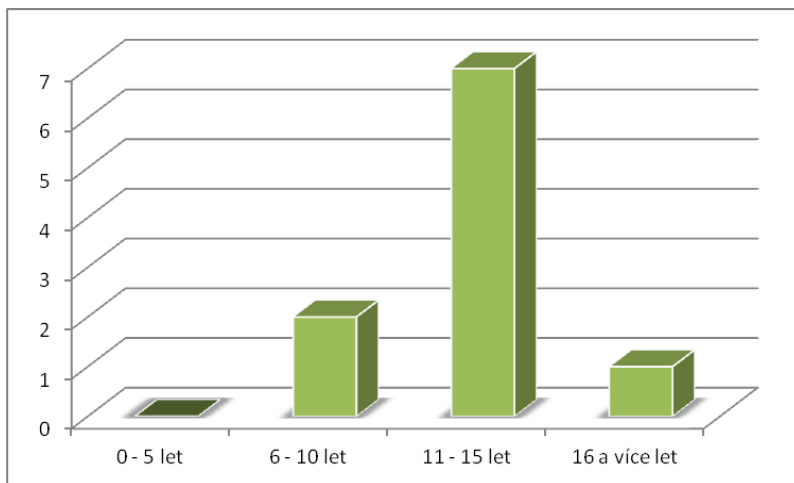

Graf 11: Výskyt sociálně patologických jevů

Většina respondentů (9) potvrzuje občasný výskyt sociopatologických jevů, zejména náznaků šikany. Tomuto riziku lze předejít vhodným preventivním opatřením, které uvádím v teoretické části.

7.4.3 Zjištění názoru pedagogických pracovníků na přehlednost právních norem upravujících BOZP pro oblast mimoškolních akcí

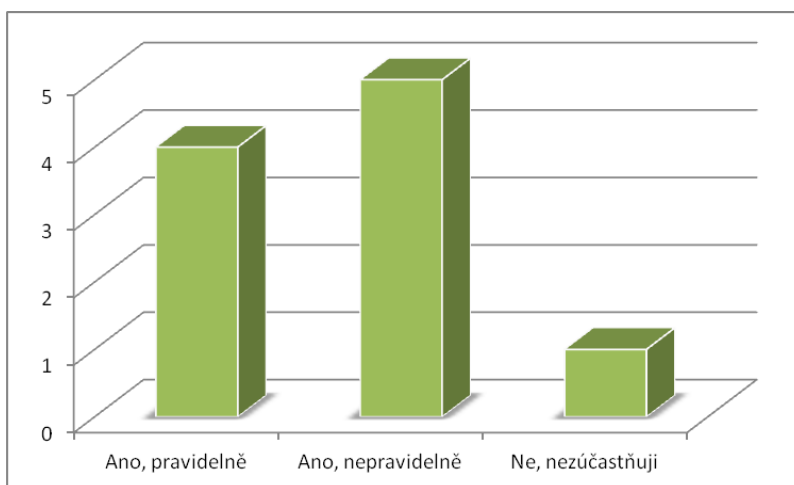
Otázka č. 1: *Délka praxe:*

Graf 12: Délka praxe dotazovaných osob

Značná část dotazovaných disponuje praxí v oboru školství o rozpětí 11 – 15 let. Jedná se o základní informaci umožňující později určit, na jaké úrovni znalostí problematiky BOZP se osoby s podobnou délkou praxe mohou pohybovat.

Otázka č. 8: *Zúčastňujete se seminářů nebo přednášek na téma BOZP?*

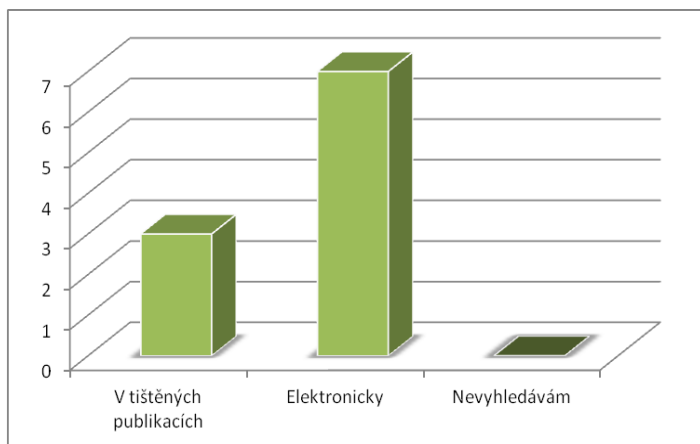

Graf 13: Další vzdělávání respondentů v oblasti BOZP

Polovina dotazovaných potvrdila pravidelnou návštěvu seminářů a přednášek na téma BOZP. Domnívám se, že účast na těchto akcích je obrovským přínosem pro výkon pedagogické činnosti nejen při organizování, nebo účasti na mimoškolních akcích. Otázka byla zařazena

z důvodu zjištění vlastní iniciativy se problémem BOZP zabývat.

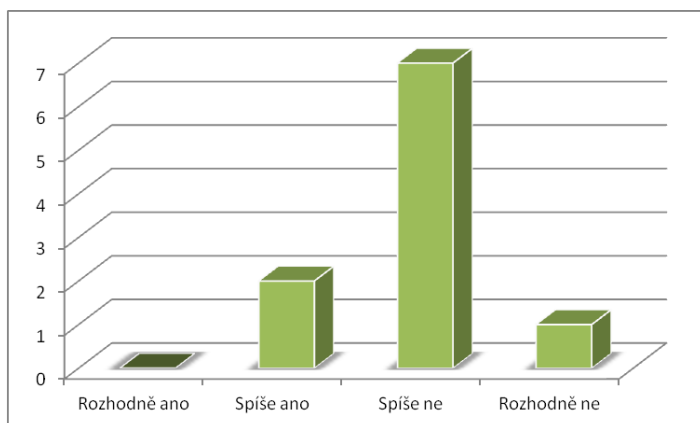
Otázka č. 9: *Jakým způsobem vyhledáváte doplňující informace k problematice bezpečnosti práce?*

Graf 14: Metoda vyhledávání dalších informací o BOZP

Odpověď většiny (7) respondentů poukazuje na moderní způsob vyhledávání informací. Dotazovaní projevují iniciativu získávat informace mimo seminářů a školení i dalšími cestami. Zároveň tak mohou získat lepší orientaci v právních předpisech vztahujících se k BOZP.

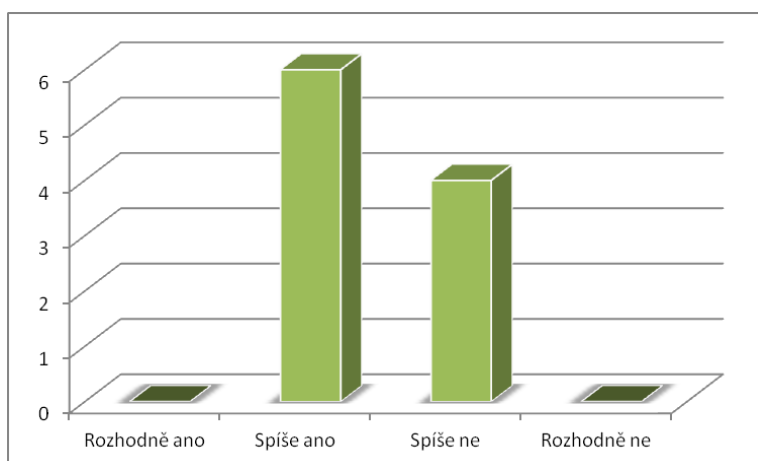
Otázka č. 10: *Souhlasíte s tvrzením, že současná legislativa upravující práci s dětmi a mládeží je dostačující?*

Graf 15: Úroveň současné legislativy upravující práce s dětmi a mládeží

Sedm respondentů je přesvědčeno o nedostačující úrovni legislativy upravující práci s dětmi a mládeží a shledává tento problém jako velký nedostatek. V neformálních rozhovorech se někteří dotazovaní zmiňují o nutnosti prosazení právně závazné normy upravující tuto problematiku.

Otázka č. 11: Jste schopen/schopna se bezpečně orientovat v současné legislativě BOZP?

Šest respondentů uvedlo svoji odpověď „spíše ano“ – lze tedy říci, že pedagogičtí pracovníci sice jsou schopni orientace v legislativě BOZP, avšak s obtížemi. Čtyři dotazovaní ovedli odpověď „spíše ne“, „rozhodně ano“ ani „rozhodně ne“ neuvedl žádný z respondentů.

7.5 Výsledky šetření

Z provedených rozhovorů a pozorování lze formulovat k jednotlivým tématům následující výstupy:

1. Úroveň orientace v legislativě BOZP

Největším problémem v oblasti legislativy BOZP ve školách je absence jednotného obecně závazného právního předpisu upravující bezpečnost práce s dětmi a mládeží při mimoškolních činnostech. Je nutné postupovat podle velkého množství zákonů a vyhlášek, ve kterých je však podle slov některých z oslovených vedoucích pracovníků velice těžké se orientovat. Dotazovaní pracovníci sice jsou schopni orientace v legislativě, nicméně v některých případech s obtížemi, což může být vzhledem k délce jejich dosavadní praxe ve školství (do 15 let) značně demotivující. Jako pozitivní skutečnost lze hodnotit zájem o další vzdělávání v této oblasti.

2. Zajištění mimoškolní akce z hlediska BOZP

Na oslovených školách je pro zajištění BOZP na mimoškolních akcích využíváno vnitřních předpisů školy ve formě pokynů ředitele školy nebo směrnic. Pro každý typ mimoškolní aktivity je vytvořena zvláštní směrnice upravující podmínky pořádání akce, případně jsou všechny aktivity zanesené v jednom právním dokumentu.

Směrnice obsahují charakteristiku a cíle akce, povinnosti zdravotníka a vedoucího pracovníka před zahájením akce, během ní a po jejím skončení, případně bezpečnostní pokyny. Ve většině případů jsou součástí směrnic přílohy obsahující nezbytnou dokumentaci

k pořádání akce (písemný souhlas rodičů se zařazením do lyžařského kurzu, obsah lékárničky, denní harmonogram, prohlášení zákonných zástupců dítěte apod.).

Výzkumem bylo zjištěno, že k více než polovině úrazů dochází při mimoškolních akcích. Tuto skutečnost může mít na svědomí nedostatečná úroveň poučení dětí o bezpečnosti a malý důraz na prevenci. Pro zvýšení efektivity doporučuji prevenci zahrnout do výuky a důkladně dbát na úroveň poučení o bezpečnosti práce.

V praxi je poučení prováděno s dostatečným časovým předstihem, v případě dlouhodobé akce zpravidla nejpozději jeden týden před jejím zahájením, v ostatních případech (jednodenní akce apod.) je poučení provedeno zpravidla jeden den před zahájením akce. O provedení školení je vyhotoven písemný záznam do třídní knihy, nebo do protokolu povolení mimoškolní akce (vzor uveden v příloze č. 7). Za poučení žáků je zodpovědná osoba vedoucí akci, případně zástupce ředitele školy. Na základě tvrzení některých pedagogických pracovníků oslovených škol je však poučení jen jakousi formalitou zajišťující určitý stupeň právní ochrany a tudíž je jeho úroveň velmi nízká.

Škola jako organizace by se měla také zaměřit na zabezpečení dostatečné úrovně znalostí zaměstnanců v oblasti bezpečnosti práce, v opačném případě by se mohlo jednat o hrozbu - zvýšení úrazovosti. Pozitivním prvkem je ve většině případů plná kvalifikace pedagogických pracovníků pro výkon odborných činností, jakými jsou např. instruktor lyžování, instruktor horolezectví atp. Možné riziko by mohlo být skryté v personálním zajištění akcí, a to v podobě externích pracovníků spolupracujících se školou. Tuto oblast je vhodné důsledně monitorovat.

3. Úrazy dětí během mimoškolních akcí

Ve většině případů došlo ke vzniku úrazu vlivem nekázně dětí. Výsledky průzkumu však ukazují jistou míru výskytu šikany. Je třeba si uvědomit, že zde může existovat jistá souvislost a toto nebezpečí nepodceňovat. Vzhledem k zajištění bezpečnosti žáků by měl být kladen větší důraz na ověřování znalostí pravidel BOZP.

Na dotaz, zda došlo v uplynulých letech k poklesu množství úrazů na akcích mimo školu, odpověděla většina dotazovaných pozitivně. Na dotazovaných školách nebyl ve školním roce 2010/2011 registrován žádný vážný, nebo smrtelný úraz.

Závěr

Cílem této práce bylo vytvořit materiál, který se může stát oporou osobě účastnící se mimoškolní akce. Problematika bezpečnosti práce v oblasti mimoškolních aktivit je velmi rozsáhlá a její rozpracování do nejmenšího detailu by zcela jistě přesáhlo maximální povolený rozsah bakalářské práce. Proto bylo mou snahou vyzdvihnout nejpodstatnější informace vztahující se k tomuto tématu a zpracovat je do kompaktní podoby, ze které může čtenář čerpat poznatky.

Práce obsahuje legislativu BOZP, zabývá se základními předpoklady pro práci s dětmi a mládeží, definuje a rozlišuje mimoškolní akce, stává se vodítkem v případě vzniku mimořádné situace.

Součástí práce je zároveň kapitola věnovaná praktickému ověření stavu BOZP na vybraných školách. Na základě rozhovorů s vedoucími pracovníky a v několika případech i možnosti nahlédnout do vnitřní dokumentace škol, lze provést srovnání požadovaného stavu (resp. optimálního stavu, kterého by mělo být dosaženo bezpodmínečným dodržováním všech náležitých právních předpisů týkajících se BOZP) se stavem skutečným. V závěru práce navrhuji některá doporučení pro tuto oblast:

- ***školení bezpečnosti práce a prevence úrazů - zákonná povinnost***

Jako obzvláště rizikový problém se v praxi jeví zanedbávání povinného poučení dětí v oblasti bezpečnosti práce a ochrany zdraví před zahájením mimoškolní akce. Toto poučení je sice provedeno formálně, rozhodně však nemůže být považováno za seznámení dětí se všemi riziky, kterým se na akcích můžou vystavit. Zodpovědné osoby by měly vzít na vědomí skutečnost, že svým nevhodným přístupem ohrožují bezpečnost a zdraví svěřených nezletilých osob. V případě zanedbání dozoru a vzniku vážného úrazu, případně úrazu s následkem smrti, vzniká reálné riziko trestního postihu osoby, která byla za zraněného v daný okamžik zodpovědná. Zároveň připomínám, že tuto povinnost ukládá Zákoník práce.³⁵

- ***zprehlednění stávajících legislativních dokumentů***

V současné době existuje velmi malé množství materiálů, na základě kterých je možné se v problematice BOZP při mimoškolních akcích orientovat. Pro pracovníka,

---

³⁵ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 103 odst. 1 písm. f)

který nemá s danou problematikou zkušenosti, je velmi obtížné dohledávat veškeré legislativní podklady, které mohou ovlivňovat průběh akce.

Částečně tento problém řeší metodický pokyn MŠMT³⁶, který se sice přímo na mimoškolní akce nevztahuje, nicméně je brán jako obecně závazná norma. Školy k zabezpečení organizace mimoškolních akcí využívají směrnic, které jasně specifikují činnosti jednotlivých pracovníků účastnících se akce a vymezují další podmínky jejího konání.

Účinným prostředkem pro zpřehlednění BOZP v souvislosti s prací s dětmi by se mohl stát již léta připravovaný zákon o práci s dětmi a mládeží. Jeho vyhlášení je pravděpodobně otázkou několika let.

Domnívám se, že cíl bakalářské práce specifikovaný v jejím úvodu byl naplněn. Věřím, že tato práce bude vhodným pomocníkem každého, jehož cílem bude bezpečně organizovat a vést mimoškolní akce a zároveň poskytne základní náhled do problematiky práce s mládeží.

---

³⁶ Metodický pokyn č.j. 37014/2005-25 k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy

Seznam použité literatury

- [1] Všeobecná deklaráce lidských práv. *OSN Praha: Informační centrum OSN v Praze* [online]. 2005 [cit. 2012-07-02]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>
- [2] KUTÝ, Jan, Štěpán JŮZA a David LEIN. *Bezpečnost mimoškolní práce s kolektivy dětí a mládeže: metodická příručka Sdružení Mladých ochránců přírody*. Vyd. 6., rozš. a dopl. Praha: Sdružení Mladých ochránců přírody ČSOP, 2007, 224 s. Metodika Sdružení Mladých ochránců přírody. ISBN 978-80-903969-1-3.
- [3] ŠILHOVÁ, Kamila. *Bezpečnost a ochrana zdraví ve školách a v učilištích*. Vyd. 1. Praha: Codex Bohemia, 1998, 187 s. ISBN 80-859-6344-2.
- [4] ROMANĚNKO, Jan a Pavel SKÁCELÍK. *Legislativa BOZP ve školství: kompletní přehled, úplná dokumentace, výklady, příklady pro praxi, bezpečnost a ochrana zdraví při práci ve školství, BOZ dětí, žáků a studentů, požární ochrana ve školství, spisová služba ve školství*. Praha: Soudy, 2008, 403 s. Paragrafy do kapsy. ISBN 978-808-6846-262.
- [5] STŘEDNÍ ODBORNÁ ŠKOLA VETERINÁRNÍ, mechanizační a zahradnická a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky. *Organizační směrnice č. 2/2007*. České Budějovice, 2007. Dostupné z: <http://www.sjscb.cz/koncepce/bezpecnostaochrana.pdf>
- [6] *Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník*. Česká republika. 2012.
- [7] BUKAČ, Petr. Odpovědnost zaměstnance za škodu. In: *Měšec.cz* [online]. 2004 [cit. 2012-07-02]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/odpovednost-zamestnance-za-skodu/>
- [8] *Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a související předpisy*. Česká republika. 2000.
- [9] *Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách*. Česká republika. 1990.
- [10] KAŠPAROVÁ, Blažena. Co je to šikana. *Záchranný kruh* [online]. 2009 [cit. 2012-07-02]. Dostupné z: http://www.zachranny-kruh.cz/rizikove_chovani/co_je_to_sikana.html
- [11] ŽUMÁROVÁ, Monika. Zotavovací akce. UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ. *Vybrané metodické a právní aspekty spojené s organizováním činností ve volném*

čase [online]. [cit. 2012-07-02]. Dostupné z:
<http://lide.uhk.cz/pdf/ucitel/zumarmo1/aspekty/zotavovaci.htm>

- [12] *Zákon č. 361/2000 Sb., provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.* Česká republika. 2000.
- [13] *Vyhláška č. 106/2001 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti ve znění pozdějších předpisů.* Česká republika. 2001.
- [14] *Metodický pokyn č.j. 37014/2005-25 k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.* Česká republika. 2005.
- [15] *Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů.* Česká republika. 2005.
- [16] BARTOŠ, Jiří. ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Úrazovost dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních v období 1. září 2009 až 31. března 2010.* 2010. Dostupné z: http://www.zsjvm.cz/storage/csi_urazy_0410.pdf
- [17] *Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.* Česká republika. 2004.
- [18] *Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.* Česká republika. 2000.

Seznam příloh

Příloha č. 1: **Vzorová pracovní smlouva**

Příloha č. 2: **Potvrzení o bezinfekčnosti dítěte**

Příloha č. 3: **Značení turistických cest**

Příloha č. 4: **Desatero Horské služby**

Příloha č. 5: **Vzorový záznamový list o úrazu**

Příloha č. 6: **Vzorový list knihy úrazů**

Příloha č. 7: **Povolení školních akcí konaných mimo budovu školy**

Příloha č. 8: **Strukturovaný rozhovor pro pedagogické pracovníky základních škol**

Seznam zkratk

BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví
ČR	Česká republika
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
GPS	Global Positioning Systém
KHS	Krajská hygienická stanice
FO	Fyzická osoba

Pracovní smlouva

(dle zákoníku práce)

Petr Novotný, IČ: ..... , se sídlem ..... (zaměstnavatel)

a

Josef Navrátil, bytem ..... (zaměstnanec)

uzavírají tuto pracovní smlouvu:

I. Vznik pracovního poměru

Pracovní poměr vzniká dne 1.2.2012.

II. Druh práce

Zaměstnanec bude vykonávat práci kuchaře. Výkon práce obnáší přípravu pokrmů a pomocné práce spojené s jejich přípravou.

III. Místo výkonu práce

Místem výkonu práce je restaurace na adrese .....

IV. Doba pracovního poměru

Pracovní poměr se sjednává na jeden rok.
(Pracovní poměr se sjednává na dobu neurčitou.)

V. Zkušební doba

Sjednává se zkušební doba v délce 3 měsíců.

VI. Mzda

Zaměstnanci náleží za vykonanou práci mzda ve výši 15 000 Kč (patnáct tisíc korun českých). Mzda je splatná po vykonání práce, a to do 5. dne následujícího měsíce, ve kterém vzniklo právo na úhradu mzdy.

VII. Výpovědní doba

Výpovědní doba činí u obou účastníků 2 měsíce.

VIII. Ostatní ustanovení

Ostatní práva a povinnosti účastníků smlouvy se řídí ustanoveními zákoníku práce a souvisejícími pracovně právními předpisy.

IX. Prohlášení stran

Obě strany prohlašují, že si pracovní smlouvu sepsanou na základě svobodné vůle přečetly a s jejím obsahem souhlasí. Na důkaz toho připojují své podpisy.

V Praze dne 3.1.2012

Petr Novotný
(zaměstnavatel)

Josef Navrátil
(zaměstnanec)

Dokument – vzor pracovní smlouvy

zdroj: <http://www.euroekonom.cz/vzor-pracovni-smlouva.php>

Příloha č. 2: **Potvrzení o bezinfekčnosti dítěte**

Příloha č. 2

PROHLÁŠENÍ ZÁKONNÝCH ZÁSTUPCŮ DÍTĚTE

Prohlašuji, že dle posledního záznamu lékaře ve zdravotním a očkovacím průkazu dítěte je

dítě ..... nar.....

bydliště ..... schopno zúčastnit

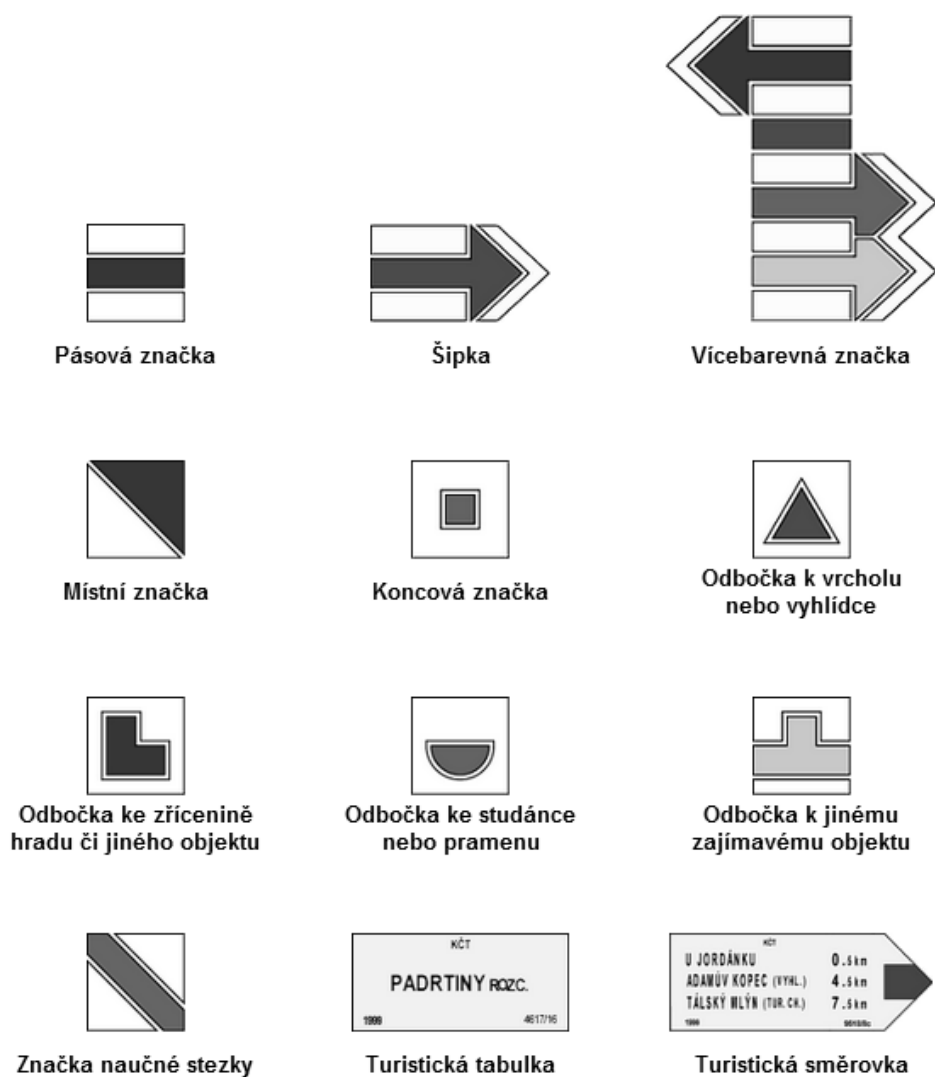
se.....od.....do.....

Současně prohlašuji, že ošetřující lékař nenařídil výše jmenovanému dítěti, které je v mé péči, změnu režimu, a dítě nejeví známky akutního onemocnění. Ve 14 kalendářních dnech před odjezdem do školy v přírodě nepřišlo dítě do styku s fyzickou osobou nemocnou infekčním onemocněním nebo podezřelou z nákazy ani mu není nařízeno karanténní opatření. Jsem si vědom(a) právních následků, které by mne postihly, kdyby toto mé prohlášení bylo nepravdivé.

V ..... dne.....

.....
podpis zákonných zástupců dítěte

Příloha č. 3: Značení turistických cest

Obrázek – značení turistických cest

Zdroj: <http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/fsps/js11/turistika/web/obrazky/znaceni.png>

Příloha č. 4: **Desatero Horské služby**

1. Vždy pečlivě naplánovat trasu túry a vybavení na ni (nezapomenut na léky). Túru plánovat podle fyzické a psychické kondice nejslabšího ze skupiny.
2. S předstihem získat co nejvíce informací o prognóze počasí, sněhové a lavinové situace.
3. Před odchodem na túru předat informace o trase a předpokládané době návratu. Tempo na túře zvolit podle nejslabšího ze skupiny.
4. Správně používat mapu, znát druhy značení turistických cest specifické pro jednotlivá pohoří.
5. Znat typy výstražných tabulí a jejich význam.
6. Nepohybovat se mimo značené cesty.
7. Mít s sebou lékárničku a v případě potřeby umět poskytnout první pomoc
8. Znat kontakty na Horskou službu, nebo na Zdravotní záchrannou službu. Mít vždy nabitý a zapnutý mobilní telefon.
9. Znat zásady chování pro případ zbloudění, pádu laviny, nebo zřícení v exponovaném terénu.
10. Nikdy nepodceňovat hory a nevystavovat nezodpovědným chováním do nebezpečí sebe ani ostatní.

Dokument – desatero Horské služby

zdroj: <http://www.hscr.cz/www/prilohy/file45865b51c7cdf.pdf>

Příloha č. 5: Vzorový záznamový list o úrazu

Právnícká osoba vykonávající činnost školy nebo školského zařízení (název, sídlo, IČ) :		ZÁZNAM O ÚRAZU (DÍTĚTE, ŽÁKA, STUDENTA)	
Škola, školské zařízení (např. ZŠ, SŠ):		Pořadové číslo záznamu o úrazu/školní rok	
Zdravotní pojišťovna zraněného:		Byl záznam vyhotoven na žádost ?	
1.	Jméno, popř. jména, a příjmení zraněného:	Datum narození zraněného:	
	Adresa místa trvalého pobytu zraněného:	Třída, ročník zraněného:	
2.	Jméno, popř. jména, příjmení a adresa místa trvalého pobytu zákonného zástupce zraněného (u nezletilých):		
	Kdy a jak byl zákonný zástupce vyrozuměn:		
3.	Hodina den měsíc rok vzniku úrazu		
	Místo, kde k úrazu došlo		
	Zraněná část těla		
	Zdravotnické zařízení, kde byl zraněný ošetřen, léčen:		
4.	Šlo o úraz smrtelný ? Datum úmrtí		
5.	Popis události:	Popis činnosti:	
	Druh činnosti : 1/ vyučovací hodina 2/ přestávka 3/ praktické vyučování nebo praktická příprava 4/ péstitelské práce, praktické činnosti a dílny 5/ tělesná výchova 6/ školní výlet 7/ sportovní akce a soutěže 8/ kurzy plavání, lyžování a sportovně-turistické kurzy 9/ jiné činnosti	Předpokládaná příčina úrazu: Preventivní opatření:	
6.	Jméno a funkce osoby vykonávající dohled v době úrazu?		
7.	Byl úraz způsoben nebo ovlivněn jinou osobou (jméno, popř. jména, příjmení, adresa místa trvalého pobytu této osoby) či vznikl následkem spolupůsobení přírodních živlů nebo zvířat?		
Podpis zraněného (umožňuje-li to jeho stav):		Datum sepsání záznamu o úrazu:	
Jméno, popř. jména, příjmení a podpisy svědků (těž zaměstnance, který vykonával dohled):		Podpis vedoucího zaměstnance, razítko	
8.	Místo pro další záznamy:		

Příloha č. 6: **Vzorový list knihy úrazů**

Číslo stránky:

Pořadové číslo úrazu	Jméno, příjmení a datum narození zraněného	Popis úrazu	Popis události, při které k úrazu došlo, včetně údaje o datu a místě události	Zda a kým byl úraz ošetřen	Podpis zaměstnance, který provedl zápis do knihy úrazů	Další údaje pokud jsou potřebné k sepsání záznamu o úrazu

Příloha č. 8: **Strukturovaný rozhovor pro pedagogické pracovníky základních škol**

1. Délka praxe:

0 – 5

6 – 10

11 – 15

16 a více

2. V jakém časovém období pořádá Vaše škola mimoškolní akce nejčastěji?

.....

3. Jaký je poměr úrazů vzniklých na mimoškolních akcích vůči úrazům, ke kterým došlo ve škole? (během loňského šk. roku 2010/2011)

Žádné úrazy na mimoškolních akcích

Méně než polovina celkového počtu

Více než polovina celkového počtu

4. Čím byly úrazy na mimoškolních akcích převážně zaviněny?

Nekázeň žáků

Selhání ze strany zodpovědné osoby

Neovlivnitelnou událostí

Jiné: .....

5. Využívá Vaše škola některých preventivních programů?

Ano

Ne

6. Jakým způsobem provádíte poučení dětí před mimoškolní akcí?

Ústně

Formou testu

Videoprojekce

Jiné: .....

7. Provádíte u žáků ověření znalostí problematiky BOZP?

Ano

Ne

8. Zúčastňujete se seminářů nebo přednášek na téma BOZP?

Ano, pravidelně

Ano, nepravidelně

Ne

9. Jakým způsobem vyhledáváte doplňující informace k problematice bezpečnosti práce?

V tištěných publikacích

Elektronicky

Nevyhledávám

10. Souhlasíte s tvrzením, že současná legislativa upravující práci s dětmi a mládeží je dostačující?

Rozhodně ano

Spíše ano

Spíše ne

Rozhodně ne

11. Jste schopen/schopna se bezpečně orientovat v současné legislativě BOZP?

Rozhodně ano

Spíše ano

Spíše ne

Rozhodně ne

12. Došlo vlivem nedbalosti BOZP v průběhu Vašeho funkčního období ke smrtelnému, nebo těžkému úrazu dítěte na mimoškolní akci?

Ano

Ne

13. Zajišťujete další rozvoj Vašich zaměstnanců v oblasti BOZP (mimo povinná školení)?

Ano

Ne

14. Vyskytují se na mimoškolních akcích pořádaných Vaší školou sociopatologické jevy?

Pravidelně

Zřídka

Nikdy

15. Personální obsazení mimoškolních akcí pořádaných Vaší školou je většinou zajištěno:

Pouze stálými zaměstnanci školy

Stálými zaměstnanci školy společně s osobami se školou příležitostně spolupracujícími

Pouze osobami se školou jen spolupracujícími

16. Jak byste hodnotil(a) úroveň pravidelných školení BOZP ve Vaší škole?

Přínosná

Průměrná

Podprůměrná

Velmi špatná

17. Disponují pedagogičtí pracovníci Vaší školy, kteří se účastní odborně zaměřených mimoškolních akcí, požadovanými kvalifikačními předpoklady? (instruktoři lyžování, vodních sportů apod.)

Všichni pracovníci

Většina pracovníků

Méně než polovina

Žádný z pracovníků

Anotace

Bakalářská práce řeší bezpečnost a ochranu zdraví při pořádání mimoškolních akcí školskou organizací. Práce je stylizována jako návrh metodické příručky, její teoretická část seznamuje s legislativou, základy práce s dětmi a mládeží, s organizací nejčastějších mimoškolních akcí včetně řešení případných krizových situací.

Praktická část monitoruje současný stav zajištění BOZP v základních školách zejména pro pořádání mimoškolních akcí. Dále se zaměřuje na schopnost práce pedagogických pracovníků s legislativními dokumenty oblasti BOZP a úrazovosti dětí. Metodologicky je řešená formou řízeného rozhovoru aplikovaného ve vybraných základních školách. Na základě zjištěných údajů stanovuje ve svém závěru doporučení.

Bachelor thesis deals health and safety during extracurricular school events. It is drafted as a proposal of methodological guide. The theoretical part introduces the legislation, work with children and youth, with the organization of extracurricular activities including the most common solving of any crisis.

The practical part shows the current state ensuring basic health and safety in schools especially for organizing extracurricular events. Then focuses on the ability of teachers work with legislative documents of OSH and injury of children. The methodology is solved through a guided interview applied in selected elementary schools. In its conclusion specifies the recommendations.